

Rysk informationspåverkan

En teoriutvecklande studie om rysksovjetisk vilseledning i
förändring

Helena Engleson

Abstract

During the cold war the Soviet Union used different methods to influence international politics. This was done by using disinformation and active measures. Today there is reason to believe that Russia continues to use similar methods as before, but due to the change in information technology new ways and techniques can be deployed. Theories to explain this phenomenon were developed during the cold war, thus there might be a need to revise these theories to better understand this phenomenon in a modern context. This research study will try to develop the theoretical framework in this area. The study will examine Russian international media narratives and other narratives that may enhance these. The result of the study shows that Russian narratives in international media can be understood as a part of Russia's information campaigns that seeks to affect international politics. The study also shows that the information campaigns consist of two parallel process of political narratives, where voices from both the peace movement and the far-right movement sometimes enhance and are being enhances by the Russian international media narratives.

Nyckelord: Russian Information Campaigns, Deception, Strategic Narratives
Antal ord:17 955

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Introduktion	5
1.2 Syfte och frågeställning	5
1.3 Tidigare forskning	6
1.4 Disposition.....	7
2 Sovjetrysk vilseledning	8
2.1 Gamla perspektiv på ett nytt fenomen.....	8
2.2 Aktiva åtgärder inom freds rörelsen – ett arv från förr?.....	9
2.3 Sammanfattning.....	11
3 Teoretiskt ramverk	12
3.1 Vilseledning och media	12
3.2 Strategiska narrativ	14
3.3 Den nya medieekologin och sociala medier	17
3.4 Sammanfattning.....	19
4 Metod	20
4.1 Forskningsdesign.....	20
4.2 Narrativanalys.....	21
4.3 Material.....	23
4.4 Forskningsetiska hänsynstaganden.....	23
5 Rysk informationspåverkan	24
5.1 Om svensk utrikes- och säkerhetspolitik.....	24
5.1.1 Russia Today	24
5.1.2 Sputnik News.....	25
5.1.3 ”NATO/USA – en aggressor”	27
5.2 Om svensk inrikespolitik.....	28
5.2.1 Russia Today	28
5.2.2 Sputnik News.....	29
5.2.3 ”Kaos i Europa”.....	31
5.3 Röster som förstärker narrativen	31
5.3.1 Nätverket ”Stoppa Aurora” och andra röster mot NATO/USA	31
5.3.2 Ryktesspridning: Sveriges så kallade ”no-go” zoner	34

5.3.3	Ryska påverkanskampanjer	36
5.4	Sammanfattning.....	37
6	Sovjetrysk vilseledning i förändring	38
6.1	Från aktiva åtgärder till... vadå?	38
6.1.1	Internationell politik	38
6.1.2	Vilseledande narrativ.....	40
6.1.3	Rysk informationspåverkan – två parallella processer.....	40
6.1.4	Förslag på vidare forskning.....	41
6.2	Slutsats.....	41
7	Referenser	42
8	Bilaga A	47

1 Inledning

1.1 Introduktion

Under våren 2017 publicerade Peter Hultqvist och överbefälhavare Micael Bydén tillsammans en debattartikel i Dagens Nyheter där de varnade för en ökad risk för desinformation och ryska påverkansoperationer inför försvarsmaktsövningen AURORA 17. Hultqvist har tidigare varnat för ryska påverkansoperationer i samband med att världlandsavtalet slöts med NATO under 2016 och kallade det då ”en systematisk spridning av lögnar om Sveriges samarbete med Nato”. I båda uttalandena utmålas Ryssland ha en aktiv roll i spridningen av lögnar och desinformation. Samtidigt som paralleller dras till Rysslands illegala annektering av Krim 2014 och det försämrade säkerhetsläget i östersjöregionen (Hultqvist & Bydén 2017; Holmström 2016). Under kalla kriget var det vanligt att Sovjetunionen spred desinformation och propaganda. Dessa narrativ konkurrerade tydligt med västerländska ideal och förstärktes genom fredsrörelsen. Peter Pomerantsev, som i många år arbetat med rysk tv-produktion, menar att rysk informationspåverkan idag mindre handlar om att övertyga och mer om att påverka sociala relationer. Idag är det svårt att skilja de ryska internationella mediekanalerna från de västerländska. Samtidigt präglas de ryska internationella medierna till stor del av budskap som många följare definierar som ”anti-hegemoniska”. Kanalen lockar många anti-globalister och personer som är emot ”den amerikanska världsordningen”, menar Pomerantsev (Pomerantsev 2, 2015, s. 58f). Internet har till stor del påverkat möjligheten för stater att forma den politiska debatten i andra länder genom att ha direktkontakt med medborgarna via nyhetssidor och sociala medier. Den teoribildning som finns om rysk informationspåverkan utvecklades under kalla kriget och präglas till stor del av envägskommunikation från stat till medborgare. Informationsteknologin har sedan dess utvecklats avsevärt och medborgaren kan idag vara delaktig i att sprida information och påverka internationell politik genom sociala forum på internet. Det finns därför anledning att anta att rysk informationspåverkan har förändrats och att det finns behov av att utveckla teoribildningen inom området.

1.2 Syfte och frågeställning

Under kalla kriget spred Sovjetunionen propaganda och genomförde dolda påverkansförsök i västvärlden, så kallade aktiva åtgärder. Richard Shultz och Roy Godsons klassiska studie från 1984 beskriver bland annat olika sovjetiska

propagandatemans i ryska internationella tidningar mellan åren 1960-1980. Studien visar att antalet propagandatemans som användes för att sprida negativa åsikter om USA och NATO ökade och förfinades under åren 1960-1980. Från att ha en stark ideologisk koppling där västerländsk realism kopplades ihop med aggression, till att under 1970-talet utveckla en komplex kombination av propagandatemans som kom från fler aktörer och som baserades på olika aktuella händelser och sakfrågor (Shultz och Godson 1984, s. 101f).

Martin Kragh och Sebastian Åsbergs har genomfört en studie om rysk påverkansstrategi mot Sverige under senare år och använder samma utgångspunkter som Shultz och Godson för att analysera desinformation, förfalskningar, ”fake news” och annan dold rysk verksamhet som riktats mot Sverige. Studien visar bland annat att flera försök gjorts för att förhindra Sveriges värdlandsavtal med NATO genom att systematiskt försöka påverka beslutsfattare och folkopinion genom aktiva åtgärder. I samband med röstningen om värdlandsavtalet spred politiker, fredsrörelsen samt tidigare diplomater desinformation om att Nato, om avtalet slöts, skulle kunna placera kärnvapen på svenska militärbaser, använda svenskt territorium för att kunna genomföra en överraskningsattack mot Ryssland samt att NATO-soldater skulle få immunitet för kriminella handlingar på svenskt territorium. Studien riktar också hård kritik åt Aftonbladets kultursidor som de menar bidrar till att ryssvänliga narrativ sprids (Kragh & Åsberg 2017, s. 26, 30f). Studien har dock fått kritik för att ha hängt ut och anklagat svenska medier och politiker för att ha spridit desinformation som kommit från Ryssland och då bland annat i samband med att riksdagen skulle rösta om värdlandsavtalet med NATO. Dessutom kritiseras studien för att blanda ihop debattörers åsikter och desinformation (SvD 2017). Kritiken av Kragh och Åsbergs studie synliggör svårigheten med att studera rysk informationspåverkan och hur andra politiska aktörer kan vara delaktiga i att sprida felaktig information å Rysslands vägnar.

Denna studie kommer därför att ha som utgångsläge att rysk informationspåverkan utgörs av parallella processer som möts genom att studera vilseledning, narrativ och identitet. Enligt Pomerantsev handlar rysk informationspåverkan idag mer om ”psykosfären” som det nya slagfältet och där segern kan vara ofullständig. Pomerantsev menar att Rysslands informationspåverkan inte nödvändigtvis behöver följas av beväpnade strider, istället är informationspåverkan själva slutmålet (Pomerantsev 1, 2015). Syftet med studien är därför att utveckla och förfinas teoribildningen om rysk informationspåverkan. Studien kommer att styras av följande frågeställningar:

- *Vilka narrativ sprids i ryska internationella media om svensk politik inför AURORA 17?*
- *Hur sprids dessa narrativ?*
- *Hur kan vi förstå dessa narrativ som en möjlig del av rysk strategi?*

1.3 Tidigare forskning

Den västerländska teoribildningen om rysk informationspåverkan har till stor del utvecklats genom att forskare undersökt militär vilseledning och reflexiv kontroll (se Dewar 1989, Whaley 1982, Handel 1982) som sedan andra forskare byggt vidare på. John Gooch och Amos Perlmutter, exempelvis, menar att vilseledning riktar sig till att påverka beslutsfattarens uppfattningsförmåga och missuppfattningar, och används vanligtvis om man är militärt underlägsen. I grunden handlar det om att tränga igenom motståndarens psyke för att identifiera antaganden, förväntningar och intentioner (Gooch & Perlmutter 1982, s. 1). Även Michael Mihalka undersöker olika militära operationer liksom andra tidigare forskare under kalla kriget. I sin forskning har han specifikt studerat ryska militära vilseledningsoperationer och visar på att vilseledning kan upptäckas genom att studera rysk doktrin och utrikes- och säkerhetspolitiska ageranden. Michael Mihalka menar att Sovjetunionen under kalla kriget använde sig av strategisk vilseledning som policy. Strategisk vilseledning genomförs då en stat kontinuerligt över en viss tidsperiod avsiktligt vilseleder andra aktörer gällande strategiska mål. Vilseledning som försöker dölja intentioner lämnar ofta mindre spår efter sig än vilseledning som försöker dölja förmågor. Mihalka menar vidare att Sovjetunionen sällan avslöjade sina strategiska intentioner. Vilseledningsplaner når endast en mycket begränsad krets av personer. Det bästa sättet att undersöka strategiska intentioner är därför att följa offentliga uttalanden gällande militära avsikter och förmågor samt hur dessa rättfärdigas (Mihalka 1982, s. 40, 42).

Mycket av den västerländska vilseledningsforskningen präglas av att man studerat militära operationer. J. Bowyer Bell och Barton Whaley (Bowyer Bell & Whaley 1982) var däremot tidiga med att tillsammans försöka utveckla en mera generell vilseledningsteori genom att även studera hur människor fuskar, går bakom ryggen och vilseleder i andra sammanhang, så som i spel, trollkonst, i det vardagliga livet, samt inom politiken. Efter kalla krigets fall har dessa teorier dock till stor del fallit till glömska och andra begrepp och teorier har vuxit fram.

1.4 Disposition

I kapitel två ges en bakgrundsbeskrivning för hur vilseledning som teori utvecklats följt av hur rysk informationspåverkan sett ut under kalla kriget och hur fenomenet ser ut idag. I kapitel tre redogörs för det teoretiska ramverk som kommer att ligga till grund för studien. Det teoretiska ramverket består av vilseledningsteorier som kompletteras med teorier från andra forskningsområden. I Kapitel fyra ger jag en beskrivning för den forskningsdesign och metod studien kommer att använda sig av, samt material och forskningsetiska överväganden. I kapitel fem redovisar jag den empirin som studien baseras på. I kapitel sex analyserar och diskuterar jag empirin samt redogör för studiens slutsatser.

2 Sovjetrysk vilseledning

2.1 Gamla perspektiv på ett nytt fenomen

Mycket av den teoribildning som har utvecklats om vilseledning har sin utgångspunkt i studiet av militära operationer. Detta beror på att begreppet vilseledning främst används inom studiet av krigföring. Michael Bennett och Edward Waltz redogör i boken *Counterdeception. Principles and Applications for National Security* (2007) för hur teoribildningen om vilseledning har utvecklats fram till idag. De menar att användandet av narrativ är ett kraftfullt verktyg i militära operationer eftersom att narrativ ger mening åt olika fenomen, formar värderingar, kunskap och förmågor hos en organisation samt sätter koderna för olika beteenden. Dessutom medför dramatik och komplikationer i narrativen att motståndaren lättare tar till sig informationen och agerar efter den. Det är därför viktigt att narrativet koordineras på ett sätt som gör det lockande och lätt att tro på (Bennett & Waltz 2007, s. 88f).

Till stor del baseras Bennett och Waltz teoribildning på psykologiska och organisatoriska studier av militära vilseledningsoperationer. Detta medför att teorin inte helt är applicerbar för att förstå hur rysk vilseledningsstrategi kan påverka civilsamhället i ett annat land. Därför ser jag en anledning att studera hur vilseledning som teori kan utvecklas genom att komplettera med teorier inom andra forskningsområden, eftersom att fenomenet vilseledning har förändrats i takt med att samhället och krigföringen förändrats där linjerna för krigföring har suddats ut. Denna typ av krigföring kallas vanligtvis hybridkrigföring och är en kombination av reguljära och icke-reguljära strider på samma slagfält. Mansoor, som studerat hybridkrigföring, menar att kulturell och historisk förståelse har fått allt större betydelse för att få övertag (Mansoor 2012, s. 1-3). Denna studie kommer dock inte att studera hur vilseledning används som en del av krigföring, utan snarare studera hur fenomenet har utvecklats för att påverka internationell politik utan att använda konventionell krigföring.

Utgångspunkten är att vilseledande narrativ utformas och sprids av statliga aktörer i syfte att påverka andra staters beslutsfattare eller befolkning. Vilseledande narrativ kan därmed förekomma som en del av informationskrigföring mot en annan stat men behöver nödvändigtvis inte sammanfalla med en beväpnad konflikt. Daniel Ventre menar att informationskrigföring kan användas som en del av hybridkrigföring för att uppnå reflexiv kontroll och refererar till Maria Snegovayas matris som består av olika tekniker som Ryssland använde sig av då de gick in med trupper i Ukraina. Bland annat skapade Ryssland narrativ i syfte att skapa en dominerande kontext som påverkar människors uppfattningar, framför allt på sociala medier. Samtidigt som

militära vilseledningsoperationer användes för att maskera närvaron av ryska stridskrafter i Ukraina (Ventre 2016, s. 239). Således användes narrativ bland annat som ett första skede i en större vilseledningsplan med både konventionella och icke-konventionella krigföringsmetoder.

Sovjetunionen hade under flera decennier forskat kring reflexiv kontroll, vilket påminner om det amerikanska begreppet perception management, menar Timothy Thomas som studerat rysk militärteori. Timothy Thomas menar att begreppet reflexiv kontroll har funnits längre än informationskrigföring och informationsoperationer. Reflexiv kontroll går ut på att få aktören att frivilligt handla på önskat sätt genom att forma eller påverka informationsflödet (Thomas 2004, s. 237f, 240). Inom statsvetenskapen var Robert Jervis tidig med att skriva om hur beslutsfattarens uppfattningar och missuppfattningar påverkar internationella relationer. Han menar att det är avgörande att ta hänsyn till beslutsfattarens uppfattningar för att förstå internationella relationer. Till skillnad från de militära vilseledningsforskarna så undersöker Robert Jervis politiskt beslutsfattande med hjälp av teorier inom statsvetenskap, psykologi och beteendevetenskap (Jervis 1976, s. 28-31, 382ff).

Begreppet mjuk makt påminner om reflexiv kontroll. Joseph Nye, som myntade begrepp mjuk makt, menar att information är makt. Nye definierar makt som förmågan att påverka beteendet hos andra i önskad riktning. Detta kan göras på många olika sätt. Man kan använda tvång och hot genom militära eller ekonomiska medel, vilket är ett sätt att utöva direkt makt. Men det finns även andra sätt att utöva makt. Joseph Nye hänvisar till Steven Lukes teori om ”maktens tre ansikten” och menar att mjuk makt är ett sätt att utöva indirekt makt. Mjuk makt definieras som förmågan att forma andras preferenser genom attraktionskraft eller förförelse (Nye 2004, s. 2, 5-16). Med andra ord handlar mjuk makt om att påverka andras värderingar, kultur och policybeslut. Verkanskraften hos mjuk makt är därmed mera långsiktig. Reflexiv kontroll däremot kan användas både på lång och kort sikt. Timothy Thomas menar att reflexiv kontroll riktar sig till två olika nivåer, dels det vi uppfattar med hjälp av våra sinnen, sensorer, satelliter etc., och dels hur vi omvandlar denna information till kunskap, det vill säga vår analys- och bearbetningsförmåga. Dock finns det ingen västerländsk teoribildning som kan ersätta den ryska teoribildningen om reflexiv kontroll, menar Thomas (Thomas 2004, s. 246f, 250f).

2.2 Aktiva åtgärder inom fredsrörelsen – ett arv från förr?

Under kalla kriget använde sig Sovjetunionen av aktiva åtgärder för att påverka opinionen i andra länder. Begreppet aktiva åtgärder (aktivnyye meropriatia) myntades av Sovjetunionen för att beskriva de öppna och dolda metoder som användes för att påverka händelser och beteenden i andra länder. Före 1960 så användes termen desinformation (dezinformatsia) för att beskriva dessa verktyg.

Aktiva åtgärder syftar till att påverka andra staters policys, underminera förtroendet för ledare och institutioner, störa relationerna mellan olika länder, och diskreditera och försvaga statliga och icke-statliga opponenter. Detta åstadkoms genom att frekvent vilseleda antingen stater, icke-statliga aktörer och/eller folkopinion samt för att störa motståndarens uppfattning av verkligheten. Aktiva åtgärder kan vidare genomföras öppet genom officiellt sponsrade propagandakanaler, diplomatiska relationer samt kulturell diplomati. Dolda politiska metoder inbegriper användningen av dold propaganda (propaganda med okänt ursprung), uttalad eller skriven desinformation, påverkansagenter, hemliga radiokanaler samt internationella frontorganisationer (Shultz & Godson 1984, s. 2).

Shultz och Godson studie om aktiva åtgärder visar bland annat hur Sovjetunionen använde sig av internationella frontorganisationer för att kunna påverka politiska förhållanden i andra länder. Shultz och Godson menar att Världsfredsrådet, som startades 1949, var Sovjetunionens viktigaste och mest aktiva frontorganisation i att påverka västerländsk utrikespolitik (Shultz & Godson 1984, s. 113). Svenska fredskommittén grundades samma år som en filial till Världsfredsrådet (Politt 2001, s. 49-60). Sovjetunionens metod gick ut på att tillsätta ledarna i Världsfredsrådet samt i de nationella filialerna. Genom Världsfredsrådet kunde Sovjetunionen starta fredsdemonstrationer och fredskonferenser i västra Europa och USA i syfte att väcka opinion och förhindra NATO att producera mer kärnvapen. Sovjetunionen försökte även mobilisera religiösa ledare, lärare och andra officiella aktörer med inflytande. Stockholmsappellen, som anordnades av Världsfredsrådet och Svenska fredskommittén 1950, var en av de största kampanjerna som Världsfredsrådet anordnade. I samband med Stockholmsappellen startades en namninsamling mot upprustning och användningen av kärnvapen. Under Vietnamkriget hölls årliga konferenser i Stockholm som anordnades av Världsfredsrådet i syfte att organisera aktiva åtgärder som leddes i västra Europa mot amerikansk politik under Vietnamkriget. Samtidigt skrev ryska internationella medier om olika fredskampanjer som anordnades av Världsfredsrådet och även påverkansagenter så som journalister, arbetsledare, politiker, opinionsbildare och artister anlätades i västra Europa och USA för att sprida olika propagandateman (Shultz & Godson 1984, s. 111-157).

I Europa har högerextremister under senare år fått ökat inflytande, det menar Antonis Klapsis som studerat kopplingen mellan Ryssland och högerextremism i Europa. Olika högerextremistiska grupper förenas i att de förespråkar anti-liberalism, socialkonservatism, är euroskeptiska, har xenofobi, samt är ultranationalistiska i varierande grad. Många högerextremister är även pro-ryska och besöker regelbundet ryska politiker och syns ofta i rysk media. I den riggade folkomröstningen i Krim 2014 var dessutom många högerextremister inbjudna som valobservatörer. Klapsis menar att Ryssland kan använda högerextremister som påtryckning mot europeiska regeringar för att undergräva politiska beslut inom EU och NATO. Den ”inofficiella alliansen” mellan Ryssland och högerextremister som Klapsis beskriver det, grundar sig i det gemensamma målet att försvaga EU och NATO även om motiven är olika. Dessutom har även ”Putins

Ryssland” och europeiska högerextremister en ideologisk samhörighet, det vill säga en neo-konservativ och semi-auktoritär regim (Klapsis 2015, s. 11-15).

Dagens Nyheter har granskat flera högerextrema websidor, bland annat Fria Tider och Nordiska motståndsrörelsens webbsida och har upptäckt att dessa websidor finansieras av reklam som kopplas till samma ryska och ukrainska affärsmän som tidigare varit inblandade i nätbedrägeri och som nu har ett gemensamt bolag i Berlin (Sköld & Carlsson 2017). Dessutom har Svenska Dagbladet avslöjat att den nazistiska nordiska motståndsrörelsen NMR samarbetar med ryska imperialistiska rörelsen RID, som är fascistisk och ultranationalistisk, genom möten, pengagåvor och vapenträning (Svensson et al 2017).

Flera fall av rysk desinformation har hittats i Sverige. Bland annat har ett ryskt tv-team erbjudit pengar till ett gäng ungdomar för att de skulle bråka framför kameran i Rinkeby, rapporterar den danska nyhetssidan Radio24syv (Hjersing Knudsen & Skovgaard Andersen 2017). Ett annat exempel är den så kallade faktagranskande svenska Facebook-gruppen Mediekollen som i själva verket sprider desinformation genom att, istället för att faktakontrollera, skapat ett alternativt och missledande narrativ för att förstärka högerextremistiska åsikter (Jackson 2017).

I samband med det amerikanska justitiedepartementets utredning om Rysslands inblandning i det amerikanska valet som leds av Robert Mueller har uppgifter kommit fram som visar att ryska medborgare anställts för att organiserat skapat hundratals falska amerikanska konton på sociala medier samt betalat för att deras meddelande ska visas som reklam i syfte att stödja radikala grupper för att skapa politisk spänning i USA inför valet 2016. De falska kontona fokuserade på immigration, Black Lives Matter-rörelsen samt religion. Organisationen anklagas nu av utredningen för att ha startat ett flertal politiska demonstrationer under 2016 genom att locka till sig anhängare på sociala medier (Parlapiano & Lee 2018).

2.3 Sammanfattning

I detta kapitel har jag redogjort för hur vilseledning har används i tidigare forskning för att skapa en förståelse för vilseledning som begrepp, dess ursprung och hur det har använts inom forskning. Jag har också redogjort för tidigare forskning inom sovjetiska och ryska aktiva åtgärder för att visa hur vilseledning använts i form av desinformation och ”fake news”, för att påverka den allmänna opinionsbildningen. Redogörelsen har också tjänat som en argumentation för att visa på att det finns en nödvändighet att utvidga begreppet vilseledning genom att komplettera med teorier från andra forskningsområden. Därför menar jag att det finns behov av att förfinas teoribildningen kring rysksovjetisk vilseledning. Denna studie kommer att använda en bredare definition av vilseledning som syftar till att påverka internationell politik, men där vilseledning används i ett annat sammanhang än det militära, och istället sätts i sammanhang med berättandets makt och den nya medieekologin som växt fram.

3 Teoretiskt ramverk

I detta kapitel kommer jag att redogöra för den teoribildning som kommer att ligga till grund för studien. Teoribildningen baseras på idén att vilseledning som begrepp behöver utvidgas för att förstå hur vilseledning kan se ut i dagens samhälle. Som jag redogjort i föregående kapitel är vilseledning ett begrepp som utvecklats inom det militära forskningsområdet och som syftar till att påverka motståndarens uppfattningar. Således använder en internationell aktör vilseledning för att påverka en annan internationell aktör för att på så sätt påverka internationell politik. I detta kapitel kommer jag att redogöra för hur narrativ används som en del i att påverka andra internationella aktörers uppfattningar och hur narrativ formar internationell politik. Detta kommer göras genom att komplettera teorier om vilseledning med teorier från andra forskningsfält som i huvudsak baseras på forskning om strategiska narrativ och kommunikation för att förstå den kontext som vilseledande narrativ kan verka i.

3.1 Vilseledning och media

Barton Whaley var en av de första teoretikerna som försökte utveckla en mera generell vilseledningsteori som går att applicera på alla områden där vilseledning används. Utgångspunkten i hans teori kommer från att ha studerat och jämfört militär vilseledning och illusionisters tekniker att förvränga människors uppfattningar. Men Whaley lyfter även fram exempel från diplomater, politiker, företagare, personer som utfört practical jokes m.fl. för att kunna komma fram till en mera generell teori som inte är låst till det militära operationsfältet. Barton Whaley menar att vilseledning inte är en teknologisk funktion utan snarare är ett psykologiskt fenomen. Missuppfattningar kan både orsakas av andra aktörer och vara självförvållade. Missuppfattningar som orsakas av andra aktörer delas in i avsiktlig vilseledning och oavsiktlig förvrängning. Självförvållade missuppfattningar delas i sin tur in i inbillning (vill inte se) och illusion (kan inte se). Barton Whaley menar vidare att människors kunskap bygger på ett ständigt hypotestestande av inkommande information genom att jämföra, dels genom att skapa kategorier och dels genom att bestämma karaktärsdrag (hur olika kategorier interrelaterar) som sedan leder till mönster (Whaley 1982, s. 178-182).

Medier spelar i allt större utsträckningen stor roll i dagens krigföring. Göran Bolin, Paul Jordan och Per Ståhlberg menar att tidigare studier om media och krigföring har fokuserat på att studera hur krig har blivit representerat i nyhetsrapporteringen, men allt fler forskning inriktas numera på hur den nya medieteknologin används som en arena för krigföring och kommunikation.

Mediakommunikation är idag ett sätt att utöva makt. Hoskins och O'Loughlin benämner dagens okontrollerade och komplexa medieekologi som *diffused war*. Andra forskare beskriver fenomenet som *iWar* för att belysa att dagens krigföring till stor del är beroende av kommunikationsteknologin. Även begreppet cyberkrigföring liksom begrepp så som offentlig diplomati, mjuk makt och *nation branding* används för att beskriva hur media används av internationella aktörer för att påverka den internationella ordningen (Bolin et al 2016, s. 4ff).

Alister Miskimmon, Ben O'Loughlin och Laura Roselle menar att stater måste lära sig att använda dagens medieekologi för att säkerställa att deras narrativ uppmärksammas både bland den egna befolkningen och mellan transnationella offentliga kretsar i syfte att vinna debatten och forma konflikten. För att stater ska kunna kommunicera sin utrikespolitik så måste de dels forma konversationer och interaktioner och försöka leda dessa i riktning mot vissa teman, uppfattningar, och det övergripande narrativet om internationell förändringen som staten vill främja, och dels måste staten forma miljön som konversationerna och interaktionerna sker i. Staten måste se till så att de som stödjer narrativet ges möjlighet att få sin röst hörd, samt att de som opponerar sig mot narrativet åsidosätts eller utmanas (Miskimmon et al 2013, s. 148-154).

Vilseledningens målsättning är att överraska eller att uppnå konkurrensfördelar, detta menar Bennett och Waltz, som studerat tidigare forskning inom vilseledning i syfte att utveckla en mera generell teori. Vilseledning uppnås genom att använda olika vilseledningsmetoder som kan delas in i fyra olika kategorier: avslöja fakta, dölja fakta, avslöja fiktion, dölja fiktion. Således består vilseledning både av sann och falsk information som sätts samman för att tolkas på ett visst sätt. Detta leder till att vilseledningen får vissa effekter så som förhöjd eller minskad tvetydighet, falska förväntningar eller lösningar, riktad eller avledande uppmärksamhet, förhöjd eller minskad misstänksamhet, förvirring samt överraskning. Dessa effekter påverkar motståndarens uppfattningar, förståelse och vad man tror på och som sedan avgör motståndarens beslutsfattande och agerande. (Bennett & Waltz 2007, s. 56).

En metod för att skapa vilseledande narrativ är att använda sig av tekniker för att höja kredibiliteten. För att ett vilseledande narrativ ska få långsiktiga fördelar krävs att narrativet sätts ihop på ett sätt som gör det svårt att påvisa att falsk information angetts. Genom att istället använda sig av tekniker som skapar trovärdighet kan en vilseledande effekt skapas, utan att för den delen ange direkt felaktig information. Soo Young Rieh, som forskar om hur information värderas kognitivt, menar att för att kunna bedöma en källas kredibilitet, så är det i huvudsak två dimensioner som har betydelse, dels trovärdighet och dels expertis. Hon menar att trovärdighet är avgörande när man gör en kredibilitetsbedömning, eftersom att trovärdigheten fångar upp den uppfattade godheten och moraliteten i en källa. Uppfattningen om att en källa är opartisk, korrekt och sanningsenlig bidrar till att en källa värderas som trovärdig. Däremot är trovärdighet inte synonymt med kredibilitet, eftersom att kredibilitetsbedömningen även inkluderar expertis. Expertis bidrar till att inge en känsla av att källan kan bidra till att uppege korrekt och validerad information. Soo Young Rieh menar vidare att källexpertis

har större övertygelseförmåga än andra sätt att bedöma källans kredibilitet (Rieh 2010, s. 1337-1339).

Kommunikationsforskare gör vanligtvis en skiljelinje mellan källkredibilitet, meddelandekredibilitet. Där källkredibilitet definieras som bedömningar gjorda av en mottagare gällande trovärdigheten av sändaren. Meddelandekredibiliteten å andra sidan, utreder hur meddelandens olika karaktärsdrag så som innehåll, struktur, språk och presentation påverkar uppfattningen om informationens trovärdighet. Det kan vara svårt att skilja på källkredibilitet och meddelandekredibilitet eftersom att trovärdiga källor kan generera trovärdiga meddelanden och vice versa. När mottagaren är mycket engagerad i ett meddelandes innehåll så tenderar meddelandets karaktärsdrag bli mer inflytelserika än källinformation. Om istället ett meddelande har lite källinformation så tenderar folk att bedöma källkredibiliteten baserat på meddelandets karaktärsdrag (Rieh 2010, s. 1339).

3.2 Strategiska narrativ

Alister Miskimmon, Ben O'Loughlin och Laura Roselle har utvecklat ett teoretiskt ramverk som de benämner som strategiska narrativ och utmynnar ur tanken att narrativ kan ha en betydelse för policyprocesser och policybeslut inom internationella relationer. Inom policystudier har forskare vanligtvis hämtat teorier från forskningen inom strategisk kommunikation. Begreppet strategi har traditionellt främst använts inom studiet av ekonomiska förmågor och försvarsförmågor i syfte att uppnå politiska mål som en del av en nationell strategi. Kommunikation har dock inte ansetts vara central inom detta forskningsområde, menar Miskimmon, O'Loughlin och Roselle. Istället har fokus inom strategiforskning varit att undersöka hur idéer vinner eller förlorar sin position inom den politiska debatten, utan att undersöka hur narrativ formar debatten, en stats identitet, föreställningen om den politiska ordningen samt policyerna som staterna önskar få igenom och hur detta i sin tur formar vilka idéer som blir accepterade (Miskimmon et al 2017, s. 7).

Det teoretiska ramverket som Miskimmon, O'Loughlin och Roselle utvecklat baseras på studier om hur narrativ används för att övertyga aktörer samt konkurrera ut andra narrativ på den internationella arenan, därför kan detta teoretiska ramverk användas för att komplettera teorier om vilseledning. Det teoretiska ramverket kommer inte att användas i sin helhet, jag kommer endast komplettera med de delar av det teoretiska ramverket som är applicerbart för att förstå vilseledande narrativ.

Strategiska narrativ definieras av Miskimmon, O'Loughlin och Roselle som "[...] means for political actors to construct a shared meaning of the past, present, and the future of international politics to shape the behaviour of domestic and international actors.". Strategiska narrativ används alltså som ett instrument för att påverka andra aktör på den internationella arenan. Till följd av den nya informationsmiljön har en ny typ av offentlig diplomati utvecklats via sociala

medier, vilket även har bidragit till en ökad mängd konkurrerande narrativ. Något som det brittiska försvarsministeriet beskriver som ”the battle of the narratives” (Miskimmon et al 2013, s. 2f). Många länder har investerat i multilingvistiska transnationella mediekanaler så som BBC, Al-Jazeera, Russia Today m.fl. för att på så sätt kunna påverka publiken i andra länder genom att sätta agendan för ett visst innehåll som sedan diskuteras inom det egna landet. Det teoretiska ramverket används för att förstå och förklara strategiska narrativs roll och potentiella effekt och baseras på idén om att det finns olika positioner inom ett spektrum av övertygelseförmåga (persuasion) som sträcker sig från rationalistiska förklaringar till poststrukturella perspektiv på internationella relationer. Enligt Miskimmon, O’Loughlin och Roselle betyder detta att samverkan mellan olika narrativ skapar strukturer. De olika positionerna inom spektrumet av övertygelseförmåga ger olika förklaringar och synsätt på hur narrativ används som verktyg av aktörer för att kunna bidra till att forma strukturer (Miskimmon et al 2013, s. 10-18).

De olika positionerna inom spektrumet av övertygelseförmåga som Miskimmon, O’Loughlin och Roselle redogör för används för att undersöka och förklara olika typer av processer. Denna analys kommer att ta avstamp i att kommunikation och ageranden sker reflexivt genom att trigga andra till att besvara. Skicklighet och beslutsamhet hos en aktör att underminera identiteten och statusen hos en annan aktör kan leda till förändring av beteenden och självuppfattning. Dessa kommunikationsprocesser omfattar mer än bara rationella påståenden. Här används medieekologin inte bara för att utbyta information utan förstås som en uppsättning ekologier som är oförutsägbara, mönstrade och tillbakalyftande där visualitet, symbolism, känslor och tillgivenhet är centrala för förmågan att övertyga. Samtidigt argumenterar Miskimmon, O’Loughlin och Roselle för att strategiska narrativ har en tvådelad maktpåverkan. Dels så är strategiska narrativ ett maktinstrument i enlighet med den weberianska synen på makt; att A får B att göra vad B annars inte skulle göra, och att detta i sin tur formar observerbara beteenden. Samtidigt är strategiska narrativ ett maktinstrument som konstituerar erfarenheter inom internationell politik och därför också konstituerar aktörers identiteter och betydelsen av det internationella systemet (Miskimmon et al 2013, s. 14f).

Begreppet strategiska narrativ användes först inom studiet av internationella relationer i Lawrence Freedmans studie av hur narrativ kunde användas strategiskt för att kontra motståndaren i en militär konflikt. Freedman förstår strategiska narrativ som ett verktyg för att utmana fiendens legitimitet. Därefter har Miskimmon et al utvecklat begreppet för att kunna använda det inom ett bredare område och i synnerhet för att förstå hur narrativ kan användas för att påverka internationell politik. Bland annat kan det teoretiska ramverket användas för att kritisera hur politiska aktörer använder sig av strategiska narrativ för att manipulera allmänheten och förvillan en underliggande realitet. Men framför allt betonar Miskimmon, O’Loughlin och Roselle att det teoretiska ramverket kan användas på många olika sätt för att analysera den internationella ordningen och det växande antal röster som försöker påverka dagordningen och policys genom social makt och kommunikation (Miskimmon et al 2017, s. 2f).

Miskimmon, O'Loughlin och Roselle redogör för fem svårigheter med att identifiera och förklara effekterna av narrativ i en internationell kontext. För det första så är perfekt kommunikation omöjligt att genomföra. Det är alltså omöjligt att veta hur en specifik målgrupp utsätts för ett narrativ och även om den specifika målgruppen diskuterar narrativet behöver inte betyda att de har samma förståelse som sändaren av narrativet. För det andra är det svårt att etablera en tydlig kausal verkan av narrativen och kräver oftast att man förenklar relationerna betydande för att kunna visa effekten. Därför använder sig Miskimmon, O'Loughlin och Roselle istället av olika positioner inom ett spektrum av övertygelseförmåga för att på olika sätt kunna förklara narrativets verkanskraft. För det tredje så kan narrativ skapa oönskade och negativa konsekvenser. Och för det fjärde så är det inte säkert att politiska aktörer faktiskt har en strategi med narrativet, alltså att det inte finns några tydliga mål med narrativet. Slutligen så är det heller inte säkert att politiska aktörer vet vilka effekter de vill uppnå med narrativet även om det finns en tydlig strategi (Miskimmon et al 2017, s. 23-25).

Miskimmon et al har undersökt hur BRICS-länderna använder sig av narrativ för att få ökat inflytande. De menar att dessa länder inte betar sig i enlighet med den traditionella "tävlingen" i global dominans/hegemoni. Istället används narrativ för att bli erkända, alltså att "registrera" deras status som stormakter inom världspolitiken istället för att implementera deras egna globala hegemoni. Målet för dessa länder är inte att ta rollen som den enda supermakten utan att förändra sammanhanget för hur en supermakt verkar i och på så sätt expandera deras inflytande och utgöra en del i att skapa rollerna inom den uppkomna internationella ordningen och skapa ett nytt internationellt system. Som ett resultat av denna utveckling är den materiella makten inte tillräcklig för att förstå den uppkomna internationella ordningen. Istället är det den sociala makten som är nyckeln till framgång. Miskimmon, O'Loughlin och Roselle refererar till Barry Buzan som menar att förändringar i socialt medhåll både inrikes och utrikes kan ändra USA:s status som supermakt till en stormakt bland andra stormakter (Miskimmon et al 2017, s. 278).

Under kalla kriget var USA och Sovjetunionen låsta i en konflikt gällande ideologiska, politiska och ekonomiska skillnader. Relationen mellan länderna präglades av konkurrerande alliansstrukturer, att hävda sin överlägsenhet samt att uppmuntra sina medborgare att se deras egen stat som överlägsen gentemot den andra staten. Efter kalla krigets fall har ett nytt system av narrativ växt fram mellan politiska ledare i länderna som inte längre präglas av den bipolära maktbalansen mellan USA och Sovjetunionen. Däremot lever stormaktsnarrativen kvar när länderna befunnit sig i krig i andra länder. Laura Roselle har undersökt hur dessa narrativ lever kvar genom att undersöka hur stormaktsnarrativen påverkat det nya internationella systemet av narrativ samt identitet under olika perioder då länderna befunnit sig i krig efter kalla krigets fall (Irak, Tjetjenien, Ukraina). Roselle betonar att identitetsnarrativ kan underminera att det nya systemet av narrativ blir varaktigt (Roselle 2017, s. 56-58).

Miskimmon, O'Loughlin och Roselle skriver att identitetsnarrativ handlar om aktörernas identiteter inom internationell politik och som är en ständig process bestående av förhandlingar och konkurrens. Vidare hävdar Miskimmon,

O'Loughlin och Roselle att aktörer ger mening åt dem själva och andra genom narrativ. Narrativ är alltså identitetsskapande och kan dessutom användas strategiskt för att forma egna och andras identiteter. Den nya medieekologin har dessutom förändrat hur olika narrativ kan konkurrera med varandra samt hur olika politiska aktörer kan vara delaktiga på den internationella arenan (Miskimmon et al 2013, s 7, 30f).

Att förstå narrativ som identitetsformande är en central del inom det konstruktivistiska synsättet och har växt fram efter realismens och idealismens misslyckande i att förutse kalla krigets fall eftersom att dessa synsätt inte tar hänsyn till idéer och identiteter. Genom ett konstruktivistiskt synsätt förstås identiteter som komplexa och mångfacetterade, och måste rekonstrueras över tid. Miskimmon, O'Loughlin och Roselle hävdar att detta direkt kan relateras till kommunikationen av narrativ, som oundvikligen inbegriper aktörer. Politiska aktörer kan därmed också använda narrativ strategiskt för att forma andra aktörers beteende (Miskimmon et al 2013, s. 31f).

3.3 Den nya medieekologin och sociala medier

I samband med den nya medieekologin som uppstått på grund av den informationsteknologiska utvecklingen har icke-statliga aktörer fått större möjlighet att påverka genom strategiska narrativ. Miskimmon, O'Loughlin och Roselle menar att icke-statliga aktörer, likväl som statliga aktörer, kan vara delaktiga i att forma det internationella systemet. Den nya medieekologin förändrar därmed sammanhanget för hur narrativ konstrueras internationellt. Detta innebär att individer och grupper av individer kan hävda sig som internationella aktörer och sprida narrativ som utmanar eller stödjer dominerande och traditionella narrativ (Miskimmon et al 2013, s. 41). Lars Ulfving, som studerat sovjetiska överraskningsattacker och vilseledning, menar att digitala samhällen är särskilt sårbara för psykologiska informationsoperationer eftersom att aktören har direktkontakt med målgruppen. Dessutom kan värderingar påverkas och förändras allt snabbare eftersom att informationsflödet blir allt snabbare (Ulfving 2006, s. 138).

Bennett och Waltz som studerat vilseledning varnar, liksom Lars Ulfving, för att det globala informationsflödet medför att allt fler mediekanaler skapas som suddar ut gränserna för vad som är nyhetsrapportering och underhållning. Detta innebär nya möjligheter för olika aktörer som vill påverka, dels genom möjligheten att nå ut till fler men också att kunna rikta sig till en väldigt liten och precis målgrupp. Samtidigt kan bloggar användas för att sprida alternativ journalistik och som kan påverka den allmänna folkopinionen. Det innebär att det blir allt svårare att skilja sanning från falska konstruktioner. Även kortvariga försök att vilseleda kan stödja strategisk vilseledning på flera sätt. Dels genom att skapa en kontext som bidrar till att vilseledningen är trovärdig, och dels att förstärka redan existerande vilseledande uppfattningar hos en målgrupp, exempelvis genom att förstärka rasistiska, etniska och nationalistiska

konspirationsteorier som bidrar till ökat hat och våld. Dessutom kan enskilda vilseledningsförsök missleda genom att rikta uppmärksamheten från vilseledningsoperationen genom att sprida olika avledande nyheter eller genom att skapa ett kortvarigt informationsöverflöde som hindrar kritiska händelser från att uppmärksammas i nyheterna. Dessa trender inom medieekologin menar Bennett och Waltz ökar risken för vilseledning samtidigt som nyhetsmediernas trovärdighet sänks (Bennett & Waltz 2007, s. 214f).

Många forskare är eniga om att sociala medier har kommit att ha stor betydelse för samhällsutvecklingen. Sam Hinton och Larissa Hjort menar att sociala medier har medfört att den nätverkande individen har tillgång till en ökad mängd information. Samtidigt har sociala nätverkssidor så som Facebook, Twitter och Youtube blivit en integrerad del av identiteter samt socialt och politiskt engagemang. Sociala nätverkssidor är gränssytan mellan människor och sociala medier och har medfört ett skifte från användare som publik till användare som en nätverkande folkmassa (Hinton & Hjort 2013, s. 23, 32f). Manuel Castells har utvecklat nätverksteorin ”the creative audience” och enligt Manuel Castells tolkar mottagarna budskap inom ramen för deras kulturella bakgrund och genom att koppla samman mottagna meddelanden med deras olika sätt att kommunicera. Enligt Castells teori om ”the creative audience” så är sändare och mottagare kollektivt samma subjekt. I dagens nätverkssamhälle kan alla vara både sändare och mottagare av ett narrativ eftersom att kommunikationsprocessen bygger på ett nätverk som riktar sig åt flera håll (Castells 2009, s. 127f).

Den arabiska våren har ofta fått illustrera ett exempel på hur sociala medier kan leda till regimskifte, genom att användas som ett verktyg för att organisera sig och sprida information på global nivå. Genom sociala medier uppmärksammades händelserna i samband med Arabiska våren genom kommentarer från observationer och informationsdelning på distans, genom spridandet av narrativ från direkta erfarenheter på plats samt genom koordinering aktiviteter på plats. Axel Bruns, Tim Highfield och Jean Burgess menar dock att det inte går att bevisa att det fanns en direkt koppling mellan dessa olika aktiviteter eller att olika geografiska eller kulturella grupper av användare faktiskt hade direktkontakt. Det finns därför anledning till att vara kritisk till att sociala medier underlättar flödet av information mellan sociala gränser (Bruns et al 2013, s. 872).

Innovationerna som används för att utveckla sociala medier har till stor del drivits av att hitta känslomässiga komponenter för att styra användarnas informationsflöde. Känslor spelar dessutom en viktig roll för att påverka andra människor. Victoria Rubin menar att sociala medier är svårdefinierat som ett fenomen eftersom att de innehåller olika funktioner så som internetbaserat samhällsbyggande, personliga meddelanden och delgivning av information. Oavsett, så har den digitala nyhetsmiljön blivit allt mer social på grund av sättet nyheterna är tillgängliga på samt hur de sprids, främjas och delas på sociala medier. Gränsen mellan massmedia och användarproducerat innehåll håller på att suddas ut, menar Viktoria Rubin. Dagens teknik tillåter människor att själva vara ”nyhetsrapportörer” genom att sprida text och/eller multimedia om olika händelser. Dessutom har studier visat att journalister till stor del använder sig av sociala medier för att få tillgång till information och rapportera om olika

händelser. Det är också vanligt att användare av sociala medier får tillgång till nyheter via kontakter eller nätverk på sociala medier, så som på Facebook, Twitter och Youtube. Viktoria Rubin refererar till en studie från 2013 som visar en ökning i antalet användare som söker på nyckelord för att hitta annan information på bloggar. Det betyder att en större mängd information kommer från okända källor istället för kända och trovärdiga källor. Möjligheten att vilseleda människor har alltså ökat, menar Viktoria Rubin. Informationen delas utifrån egna uppfattningar och informationsflödet på sociala medier är därför ofta partiskt, otillförlitliga och overifierade subjektiva meddelanden, liksom reklam och andra anrop. De flesta användare är medvetna om detta. Vad som är mindre känt är det finns meddelande, tweets, länkar etc. som är formade för att skapa falska intryck och slutsatser. Falska uppfattningar hos användarna kan uppnås genom lögn, ”fake news”, rykten eller bluffar, framför allt om meddelandet ser ut att komma från en kontakt eller gruppmedlem. Det finns fortfarande en brist i förståelsen för problematiken med manipulering via sociala medier hos många användare, menar Viktoria Rubin. Dessutom har massmedia vid ett flertal tillfällen plockat upp vilseledande, overifierade tweets, vilket gett dessa tweets kredibilitet och trovärdighet (Rubin 2016, s. 3f).

Vår hjärna tänker i metaforer som i sin tur görs tillgängligt genom språket, det menar Manuel Castells som forskar om politisk kommunikation och politisk psykologi, språket formar alltså hur vi tänker. Och det är genom metaforer som narrativ konstrueras. Metaforer utformar kommunikationen genom att välja specifika associationer mellan språk och erfarenhet. Narrativ anspelar till stor del på att väcka känslor för att fånga mottagares uppmärksamhet. Narrativ formas av inramningar. Inramningar i sin tur formas av associationsnätverk som blir tillgängliga genom metaforer i språket. Sinnesstämningar och känslor har dubbla roller när det gäller beslutsfattande. Dels så aktiveras känslomässiga erfarenheter dolt eller indirekt, och dels kan känslor direkt påverka beslutsprocessen genom att förmå mottagaren att känna på ett visst sätt. Enligt Manuel Castells tenderar människor att välja information som favoriserar ett beslut som man på förhand är villig att fatta. Beslutsfattande kan alltså påverkas av hur narrativ ramat in information (Castells 2009, s. 138-145).

3.4 Sammanfattning

Jag har i detta kapitel redogjort för den teoribildning som kommer ligga till grund för studien. Jag har kompletterat teorier om vilseledning med teorier som utvecklats under senare år. Till stor del består teoribildningen av det teoretiska ramverk som Miskimmon, O’Loughlin och Roselle utvecklat då jag anser att deras teoribildning ger en kompletterande beskrivning av fenomenet. Däremot beskriver deras teoretiska ramverk inte vilseledningstekniker, varför jag även har kompletterat med teorier om hur vilseledning kan se ut inom dagens medieekologi.

4 Metod

4.1 Forskningsdesign

Denna studie syftar till att bidra till att förstå hur rysk informationspåverkan kan användas som en del av en strategi för att påverka internationell politik. Ambitionen är således att utveckla och förfinas teoribildningen om rysk informationspåverkan genom att genomföra en explorativ och beskrivande studie av fenomenet. För att utforska huruvida teorin är hållbar kommer jag att genomföra en explorativ studie på ett framgångsrikt fall, som enligt Esaiasson et al menar kan generera idéer och prova ifall de teoretiska utgångspunkterna för studien håller (Esaiasson et al 2012, s. 188). Syftet är dock att undersöka om teorin har potential att användas i en större studie. Studien kommer att genomföras genom att i första hand arbeta empiriskt, alltså induktivt och med utgångspunkt i empirin (Esaiasson et al 2012, s. 112).

Studien kommer att genomföras med en fallstudie som forskningsdesign. Fördelen med att använda fallstudien som forskningsdesign är dock att det tillåter en mera nyanserad studie där invecklade och komplexa sociala processer kan studeras. Nackdelen är dock att det är svårt att fastställa att resultaten från fallstudien är allmängiltiga. Genom att på förhand bestämma kriterier för det valda fallet minskas emellertid risken för att teorin anpassats till det empiriska materialet (Denscombe 2010, s. 61f). Eftersom studien är explorativ ska allmängiltiga slutsatser dock dras med försiktighet (Esaiasson et al 2012, 188). Det är även viktigt att ta hänsyn till mina egna uppfattningar och värderingar som forskare eftersom dessa inte helt kan uteslutas i undersökningen. För att i största möjliga mån utesluta att resultaten påverkas av mina subjektiva bedömningar kommer jag att vara noga med att konkret visa att jag inte bortser från information som inte stämmer överens med min teori, samt vara transparent i analysen och sträva efter att mina personliga uppfattningar och värderingar inte påverkar resultatet av studien.

Det valda fallet möter tentativt följande kriterier: 1) rysk informationspåverkan genomförs genom att använda narrativ, 2) narrativen kan kopplas till en övergripande strategi hos en internationell aktör/stat, och 3) narrativen förstärks av andra politiska aktörer. De två första kriterierna har sin utgångspunkt i teorier om vilseledning och strategiska narrativ, medan det sista kriteriet har uppkommit efter att ha studerat tidigare fall av rysksovjetiska aktiva åtgärder som till stor del präglats av att andra politiska aktörer utnyttjades för att forma internationell politik.

Rysk informationspåverkan kommer att studeras genom att undersöka narrativ från två av Rysslands största internationella medier Russia Today och Sputnik News i samband med försvarsmaktsövningen AURORA 17 som ägde rum i september 2017 – en tidpunkt där verksamheten antas vara intensiv gällande frågor som rör politiska ställningstaganden i Sverige och som kan kopplas till rysk vilseledning. Studien kommer att avgränsas till att studera de nyhetsartiklar som Russia Today och Sputnik News distribuerat på deras officiella Twitter-konton mellan den 22 juni och 18 september 2017, alltså med start tre månader innan AURORA 17 inleddes. Eftersom att båda nyhetsmedierna är statligt ägda samt riktar sig till en internationell publik finns det ett intresse i att studera dessa narrativ. Dessa narrativ kommer sedan att strukturera studien. Denna teknik kallas snöbollsurval betyder att de analysenheter jag får tag i hjälper mig att hitta ytterligare nya enheter. Fördelen med detta tillvägagångssätt är att studien tillåts vara explorativ, samtidigt uppstår en risk att urvalet endast innehåller analysenheter från en särskild delmängd (Esaiasson et al 2012, s. 191). Det är alltså svårt att hävda att urvalet är representativt.

För att uppfylla det sista kriteriet för val av fall kommer jag även att undersöka hur Russia Today och Sputnik News narrativ förstärks genom att studera fredsaktivistiska och högerpopulistiska narrativ. Även här kommer urvalet att ske i enlighet med ett snöbollsurval.

4.2 Narrativanalys

Narrativ används ofta i politiska sammanhang för att göra världen mer begriplig. Alexa Robertson menar att berättande skapar gemenskap och det är därför narrativ så ofta används politiskt. Under 1980-talet inspirerades många forskare av idén att identiteter inte är givna utan ständigt omförhandlas genom narrativa handlingar. Olika maktkonstellationer bidrar också till att forma meningsskapande och sammanhang. Studiet av narrativ anses därför producera insikter om samhället och politiken. Narrativanalysen är ett tvärvetenskapligt angreppssätt och används traditionellt för att föra ihop idéer och forskningsområden som ligger långt ifrån varandra (Robertson 2012, s. 220f). Eftersom denna studie till stor del baseras på en teori som kompletterats med teorier från helt andra forskningsområden så kan en narrativanalys därför vara gynnsam för studien. Enligt Robertson är narrativanalysen starkt beroende av forskarens utgångspunkter, definitioner av narrativ samt de olika användningsområden som narrativ kan tillskrivas (Robertson 2012, s. 221).

I denna studie används narrativ för att förstå hur de kan användas för att vilseleda i syfte att påverka internationell politik. Utgångspunkten är alltså att narrativ används av rationella aktörer för att vilseleda men där identitet bidrar till att forma de vilseledande narrativen strategiskt samt förstärka de vilseledande narrativen. Ett narrativ identifieras i den här studien som ”en redogörelse för någon som har hänt, antingen i verkligheten eller i fantasin” (Robertson 2012, s.229). Vidare kan narrativen definieras genom att identifiera olika beståndsdelar.

Enligt Kenneth Burkes klassiker ”Grammar of Motives” (1969) kräver narrativet en aktör, ett agerande, ett mål eller intention, en skådeplats, och ett instrument. Enligt Miskimmon et al så fungerar narrativ begreppsligt som ett instrument där olika fenomen knyts samman i syfte att ge mening åt en handling. Vidare består ett narrativ av en inledande situation eller ordning, ett problem som stör ordningen, och en lösning som stabiliserar ordningen men som nödvändigtvis inte ser likadan ut som den inledande ordningen. Narrativets struktur inkluderar således aktörer, händelser, en handling, en sättnings, tid och rum (Miskimmon et al 2013, s. 5).

Tillvägagångssätt för narrativanalysen är starkt knutet till teorin vilket också påverkar framställningen av narrativen som undersöks. Som forskare bygger vi alltså egna narrativ baserat på vårt primärmaterial (Robertsson 2012, s.). Av den anledningen anser jag att det är viktigt att utgå från en explicit tolkningsstrategi. Jag kommer använda mig av Göran Bergström och Kristina Boréus tolkningsstrategi som syftar till att avgöra vilken innebörd en given text kan ha vid mottagandet (Bergström & Boréus 2012, s. 34). Mottagarnas identiteter kommer i studien att användas som utgångspunkt för att förstå hur narrativet uppfattas. Miskimmon et al menar att narrativ kan används strategiskt som ett kommunikativt redskap av politiska aktörer i syfte att representera vissa händelser och identiteter, för att ge mening åt historia, nutid och framtid för att uppnå politiska mål. Således uttrycker strategiska narrativ aktörers slutmål och hur de vill nå dit (Miskimmon et al 2013, s. 5).

Aktörer är centrala eftersom att de ramar in egna och andras identiteter genom att välja ut och poängtera vissa delar av en historia eller ageranden för att främja en viss tolkning. Till skillnad från diskursanalys och framing så har narrativanalys en temporal dimension och inger en känsla av en viss rörelseriktning. Enligt Foucault definieras diskurs som en uppsättning betydelser och praktiker som innehåller olika regler för vad som är tillåtet och som skapar olika roller som aktörer fyller. Men diskurser ger inte aktörer redskap för att röra sig mellan olika punkter, däremot produceras och struktureras narrativ med hjälp av tillgängliga diskurser. Aktörer använder diskurser reflexivt för att skapa narrativ i syfte att påverka andras åsikter och beteenden (Miskimmon et al 2013, s. 5, 7).

Framing däremot definieras som en handling där man väljer ut och framhäver vissa delar av olika händelser eller sakfrågor, och knyter an dessa för att främja en viss tolkning, bedömning och/eller lösning, enligt Robert Entman. Likt diskursanalys så saknar även framing som analytiskt redskap temporala och kausala egenskaper. Narrativ kan därför bidra med att förstå varför och hur framing fungerar. Ett dokument kan vara inramat på ett visst sätt men behöver inte ge svar på en historisk utveckling eller framtida utfall. Däremot behövs framing för att förstå de olika komponenterna som bygger upp ett narrativ eftersom att ett narrativ är utformat på ett visst sätt (Miskimmon et al 2013, s. 7).

Narrativanalysen kommer att baseras på att läsa texterna med utgångspunkt från holistiskt-innehållsligt avseende (Robertson 2012, s. 236). Det betyder att jag kommer att undersöka primärmaterialen genom att läsa den fullständiga historien och fokusera på innehållet. Betydelsen av de stycken som lyfts fram i analysen

kommer jag att analysera med den bakgrund jag får av innehållet som framträder i resten av narrativen.

4.3 Material

Materialet för den här studien kommer dels bestå av primärmaterial i form av nyhetsartiklar som Russia Today och Sputnik News distribuerat på Twitter genom sina officiella Twitter-konton mellan den 22 juni och den 18 september 2017. För referenser till dessa artiklar, se Bilaga A. Vidare består primärmaterialet av två offentliga ryska uttalanden från Munich Security Conference, dels från Vladimir Putin och dels från Dmitry Medvedev. Även två Youtube-klipp kommer att användas som primärmaterial, dels från Motgift och dels från Granskning Sverige. Analysen kommer även att bestå av sekundärkällor i form av nyhetsartiklar, vetenskapliga artiklar och litteratur. Eftersom att studien undersöker narrativ baseras materialet till stor del på empiri som av sin natur kanske inte är sanna, att kontrollera att narrativen uppfyller kraven för källkritik är därför av mindre betydelse.

4.4 Forskningsetiska hänsynstaganden

Studien kommer endast att nämna de personer vid namn som är offentliga personer. Personer som inte är offentliga och som är en del av studien kommer inte att nämnas vid namn av forskningsetiska skäl. Dessa personer kommer, om det är av betydelse för analysen, ges en kort beskrivning om karaktärsdrag.

5 Rysk informationspåverkan

I detta kapitel kommer jag att redogöra empirin för denna studie. I de första två avsnitten kommer jag att beskriva de narrativ som Russia Today och Sputnik News distribuerat under perioden 22 juni till 18 september 2017 som kan relateras till svensk utrikes- och säkerhetspolitik samt svensk inrikespolitik. Jag kommer också att knyta an nyhetsidornas narrativ till ett bredare perspektiv genom att beskriva narrativ från ryska offentliga uttalanden. I nästa avsnitt kommer jag att redogöra för hur dessa narrativ kan förstärkas genom att beskriva narrativ från andra politiska röster men även hur de kan förstärkas genom ryska påverkanskampanjer. I kapitlet kommer jag visa hur narrativ kan användas för att vilseleda och forma uppfattningar om internationell politik, vilket sker i parallella processer.

5.1 Om svensk utrikes- och säkerhetspolitik

5.1.1 Russia Today

I detta avsnitt kommer jag att undersöka narrativen i de nyhetsartiklar som Russia Today har delat på Twitter under den angivna tidsperioden. Russia Today har endast delat en artikel på Twitter om svensk utrikes- och säkerhetspolitik som inte handlar om AURORA 17 under den angivna tidsperioden. Denna artikel handlar om hur Sverige förbereder sig att möta ett potentiellt ryskt hot genom att köpa det amerikanska luftvärnssystemet Patriot. Anledningen till köpet är dels för att ersätta ett åldrande luftvärnssystem men också för att Ryssland placerat ut missiler i närliggande Kaliningrad. Samtidigt menar den ryska militären att det varit nödvändigt att flytta missilerna till Kaliningrad, som blivit ”ihopklämd” mellan Polen och Litauen, som ett svar på NATO:s massiva militära uppbyggnad nära Ryssland. Slutligen skriver Russia Today att detta inte är första gången som Sveriges militär har vidtagit åtgärder för att möta det uppfattade hotet från Ryssland och ger som exempel det stående förbandet som nu finns stationerade på Gotland i Ryssland närområde (RT 13).

Flera artiklar om AURORA 17 handlar om Sveriges ökade samarbete med NATO och USA. Således går det att konstatera att AURORA 17 används för att bevisa NATO:s närmande mot Rysslands närområde. Exempelvis lyder en rubrik ”Sweden never wanted NATO membership, but ‘now we have US-led military drills on our land’” (RT 5 2017). En annan intressant rubrik benämner den ryssledda militärovnigen Zapad som ”Russia-Belarus drills” medan Sveriges övning AURORA 17 kallas ”war games”, vilket inger en bild av att Zapad är mer

defensiv i jämförelse med AURORA 17 som målas upp som mer offensiv. Jag kommer här att beskriva en artikel mer djupgående som ett illustrativt exempel för de narrativ som Russia Today publicerat om AURORA 17 under den angivna tidsperioden. Russia Today skriver inledningsvis att Sverige kommer hålla den största militärövningen på 23 år där flera NATO-medlemsländer är delaktiga. Övningen kommer att hållas strax före Ryssland och Vitryssland håller sin övning ZAPAD 2017, och som Russia Today menar är mer kontroversiell. Russia Today skriver även att det faktum att så många NATO-länder deltar tyder på att Sverige närmar sig NATO och att detta kommer vara ett omstritt ämne i samband med Sveriges riksdagsval 2018. Vidare skriver Russia Today att om högeralliansen vinner valet så kommer Sverige gå med i NATO. Slutligen skriver Russia Today att NATO har hållit ett flertal militärövningar nära Ryssland (RT 2 2017).

Artikeln refererar i huvudsak till artiklar från nyhetssidorna Newsweek, Sydöstran, Financial Times och Dagens Nyheter vilket skapar trovärdighet och källkredibilitet åt narrativet. Referensen till Newsweek används för att styrka antalet medverkande i övningen. Referensen till Sydöstran, en lokal svensk tidning, utgörs av en ledarartikel som förhåller sig saklig men är kritisk till Rysslands övning Zapad. Denna referens används också endast för att styrka antalet utländska trupper som är medverkande och nämner inte att ledarartikeln är kritisk till Ryssland. Ett annat exempel från artikeln är referensen till Financial Times som används för att citera försvarsminister Peter Hultqvist "Hultqvist says the United States participation in the drills is a "statement of intent," noting that there is "a need for US presence in this region." " vilket bekräftar det ryska narrativet i artikeln. Financial Times artikel som Russia Today refererar till handlar om AURORA 17 och att Sverige uppfattar att Ryssland påverkat säkerhetsläget i Östersjön genom att under Zapad 2013, öva en attack mot Stockholm. Financial Times artikel är i sin helhet mer nyanserad angående AURORA 17 och Sveriges samarbete med USA och NATO (Milne 2017).

Vidare i artikeln citerar Russia Today Försvarsmakten som uttalar sig om övningen, ur en artikel från Associated Press, men lämnar ingen referens med länk som till tidigare referenser. Russia Today citerar även ett annat uttalande från Försvarsmakten om andra länders deltagande i övningen, men lämnar inte heller här en referens. I artikeln används vidare Dagens Nyheter som referens som intervjuat USA:s högste arméchef i Europa Ben Hodges, och referensen används för att citera hur Ben Hodges beskriver hur USA och NATO rustar upp som en reaktion på Rysslands ageranden, och att Zapad kan vara en "trojansk häst" i syfte att flytta trupper närmare NATO:s östra flank. Detta uttalande finns dock inte med i Dagens Nyheter. Citatet är dock känt från andra medier. Russia Today bemöter Ben Hodges uttalande genom att citera Vladimir Putin "If Sweden joins NATO, that will affect our relations in a negative way," Putin said at the time, adding that Russia would have to react to the decision as if it were "an additional threat." (RT 2, 2017).

5.1.2 Sputnik News

Sputnik News artiklar handlar bland annat om att Sverige vill sälja vapen till diktaturer så som Qatar, Saudi Arabien och Thailand (Sputnik 17 2017), att NATO tvingar Sverige att välja mellan samarbete med NATO och att implementera FN:s konvention mot kärnvapen. Jag kommer här beskriva en av artiklarna som är särskilt intressant då den tar upp Sveriges samarbete med NATO. Sputnik News skriver att Sveriges samarbete med NATO har försämrats och att trots Sveriges neutrala ställning gentemot försvarsalliansen så har NATO satt press på att Sverige inte ska implementera FN:s konvention mot kärnvapen. Sputnik News hänvisar vidare till Sveriges kärnvapenprogram under kalla kriget som syftade till att försvara Sverige mot ett ”hypotetiskt hot” från Ryssland. Sputnik News skriver att det farliga kärnvapenprogrammet leddes i hemlighet av Försvarets Forskningsanstalt FOA fram till 1972. Men redan 1968 hade man börjat avveckla programmet efter att Sverige signerat icke-spridningsavtalet (Sputnik 18, 2017). Vid ett annat tillfälle rapporterar Sputnik News att polska ”krigsfartyg” befunnit sig på svenskt territorialvatten utan tillstånd. Det så kallade polska krigsfartyget, som Sputnik News inledningsvis beskriver det, visar sig istället vara en gummibåt tillhörande den polska flottan. Sputnik News skriver att Sverige varit upptagna med tanken på en rysk invasion och därför missat mera uppenbara hot, så som att polska soldater ska ha stigit i land på svenskt territorium utan tillstånd med en gummibåt tillhörande den polska flottan (Sputnik 21, 2017).

Gällande AURORA 17 så skriver Sputnik News bland annat om protesterna mot AURORA 17. Sputnik News beskriver AURORA 17 som Sveriges största övning på två decennier och där över 20 000 soldater från Finland samt USA och andra NATO-länder deltar. I slutet av artikeln står det att det istället rör sig om 1500 soldater från USA och andra nordiska och baltiska länder. Här ser vi ett tydligt mönster med föregående artikel om den polska gummibåten som först beskrivs som ett krigsfartyg, för att i slutet av artikeln ändra berättelsen. Sputnik News skriver även att Sverige formellt är alliansfri och att många fredsaktivister, politiker och ”vanliga svenskar” har förfärats över övningen. I övningsscenarioet under AURORA 17 kommer Sverige attackeras av ett fiktivt land som påminner om Ryssland, skriver Sputnik News. Sputnik News skriver även att AURORA 17 kostar skattebetalarna dubbelt så mycket i jämförelse med tidigare övningar och att den röd-gröna koalitionen kommer höja de ekonomiska anslagen för Sveriges totalförsvar ytterligare (Sputnik 3 2017). I en annan artikel beskriver Sputnik News att Sverige tappat kontrollen över neutralitetsprincipen. Sputnik News skriver att övningen har väckt kritik på hemmaplan eftersom att övningen inkluderar NATO vilket sänder ut ett felaktigt meddelande om Sveriges alliansfrihet och därför utsätter landets säkerhet för risker (Sputnik 4 2017). Sputnik News artikel om protesterna mot AURORA innehåller ett flertal olika referenser. Artikeln refererar till Regeringskansliet, Expressen, organisationen Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet (IKFF) samt Göteborgsposten, organisationen Svenska freds och skiljedomsföreningen, nätverket Stoppa Aurora och slutligen tidningen Världen idag. Samtliga referenser är på svenska. Sputnik News använder Regeringskansliets internetsida för att citera försvarsminister Peter Hultqvist angående AURORA 17 ”In a statement, he also argued that the

exercise was an important defense policy signal.”. Expressens artikel används sedan för att citera Vänsterpartiets talesperson Stig Henriksson. Expressens artikel innehåller även svar från Peter Hultqvist på Stig Henrikssons uttalanden men vad Peter Hultqvist säger till Expressen nämner inte Sputnik News. Sputnik News skriver att ”Left party defense policy spokesman Stig Henriksson argued that the timing of Aurora 17, which coincides with the Russian-Belarusian Zapad 17 exercise, contributed to spiraling tensions in Sweden's immediate surroundings, the Swedish daily Expressen reported.”. Sedan citeras Inger Gustavsson från IKFF ur Göteborgsposten "It's our tax money. It could have been used for refugees, the poor and the planet's survival. There are no military solutions to conflicts,". Sputnik News använder ytterligare ett citat från Göteborgsposten men från Tomas Magnusson från Svenska freds där även han är kritisk mot AURORA 17 "Sweden has had freedom of alliance for 200 years, and this has benefited us in many ways". Vidare följer ett citat hämtat från Världen idag, som intervjuat Karin Utas Carsson från nätverket Stoppa Aurora samt Lars Gyllenhaal, försvarsbloggare och författare i militärhistoria, men hans argument nämns inte i Sputnik News artikel. Sputnik News nämner endast intervjun som Världen idag gjort med Karin Utas Carsson "A look at the maps of the exercise is enough. We have all gone to school, right? Of course, it's a provocation, Karin Utas Carsson told the Swedish news outlet Världen Idag, calling on Stockholm to refrain from portraying Russia as a villain and instead work for dialogue and cooperation.”. I artikeln delas även bilder på Twitter-inlägg från ett Twitter-konto som delar information om AURORA 17 (Sputnik 4, 2017). Grafiken är hämtad från ett reportage i DN om ÖB Micael Bydén (Holmström 2017). Satt ur sitt sammanhang så kan bilden tolkas som att AURORA 17 är en NATO-övning och där Ryssland utpekats som fiendeland. Bilden är en del av ett bildspel som DN skapat för att beskriva hur Gotland hamnat mitt i upprustningen och kraftmätningen mellan Ryssland och västvärlden.

Fig. 1. Grafik föreställande Gotland som mittpunkt i kraftsamlingen mellan Västvärlden och Ryssland men som tagits ur sitt sammanhang kan misstolkas.

5.1.3 ”NATO/USA – en aggressor”

Jag kommer här beskriva det så kallade ”Münchentalet” som Vladimir Putin höll 2007 under Munich Security Conference. I detta avsnitt vill jag lyfta blicken och visa ett illustrativt exempel på hur Russia Today och Sputnik News narrativ kan falla inom ramen för Rysslands strategiska narrativ. I talet betonade Putin att NATO stridit mot det avtal som slöts 1997 om att partierna inte skulle utvidga sina konventionella stridskrafter då ett flertal länder som tidigare tillhört Warszawapakten under åren 1999 och 2004 anslutit sig till NATO. Enligt Tunç Aybak, som studerat rysk geopolitik, så vill Ryssland forma den geopolitiska utvecklingen i sitt närområde där flera länder som tidigare tillhört

Warszawapakten nu är NATO-medlemmar. Framför allt blev detta tydligt efter att Ryssland angripit Georgien och Ukraina efter att länderna börjat diskutera ett medlemskap i NATO (Aybak 2015, s. 348-352).

I Münchentalet hävdar Putin att: 'NATO has put its frontline forces on our borders. It does not have any relation with the modernisation of the Alliance itself or with ensuring security in Europe. On the contrary, it represents a serious provocation that reduces the level of mutual trust. And we have a right to ask: against whom is this expansion intended? And what happened to the assurances our western partners made after the dissolution of the Warsaw Pact?' (Putin 2007). I talet beskrivs att NATO offensivt närmat sig Rysslands gränser genom att de länder som tidigare tillhört Warszawapakten nu är NATO-medlemmar. Putin lägger alltså skulden på NATO att dessa länder nu är NATO-medlemmar. Detta tal visar på att Russia Today och Sputink News narrativ är en del av ett större ryskt narrativ som inte bara riktas mot Sverige utan hela västvärlden.

5.2 Om svensk inrikespolitik

5.2.1 Russia Today

Russia Today rapporterar framför allt om den ökade kriminaliteten i Sverige. I Russia Today beskrivs delar av Sverige som "no-go"-zoner där ungdomsgäng öppet säljer droger och bär vapen. Russia Today skriver i artikeln att vågor av migranter har kommit till Sverige under årtionden, först på flykt från kriget i tidigare Jugoslavien under 1990-talet, och nu på flykt från Irak, Syrien, Afghanistan och Somalia. Dessa flyktingar kommer från konservativa muslimska länder, skriver Russia Today, och det är svårt att integrera dessa i det liberala och kosmopolitiska Sverige. Vidare i artikeln skriver Russia Today att det har hänt åtskilliga incidenter i dessa områden som benämns som "no-go"-zoner och tar upp exempel på bränder och skjutningar, en bilbombning som dödat fyra personer varav en 4-åring, en granatattack som dödade en 8-åring, samt att ett upplopp startade dagarna efter att President Donald Trump "anade" denna utveckling i ett tal där han uttalade sig om våldsamheterna i Sverige (talet "last night in Sweden", egen anm.) (RT 6, 2017). I en annan artikel skriver Russia Today att Transportstyrelsen läckt information om medborgare då de outsourcat delar av verksamheten till IBM, som lagrade uppgifterna i en moln-server. Russia Today beskriver incidenten som en stor skandal för den svenska regeringen och som grundar sig i att tjänstemän hanterat känsliga uppgifter vårdslöst. Ironiskt nog, skriver Russia Today så har den svenska säkerhetspolisen de senaste två åren rankat Ryssland som det största underrättelsehotet mot Sverige och därmed missat de verkliga hoten (RT 7, 2017).

Russia Today har delat två artiklar på Twitter som mer specifikt handlar om migration och integration, där en artikel handlar om det ökade antalet våldsamma extremister i Sverige. Russia Today skriver att det finns 3000 våldsamma extremister varav två tredjedelar har islamistiska motiv, medan resterande tillhör

höger- och vänsterextrema. Men att det inte bara är de islamistiska extremisterna som har ökat i antal, även högerextremisterna Nordfront har ökat i antal (RT 15, 2017). Artikeln använder i huvudsak två referenser, dels till nyhetssidan The Local om en intervju med SÄPO-chefen Anders Thornberg under Almedalen 2017 och dels till en annan artikel publicerad av Russia Today som i sin tur refererar till en SÄPO-rapport från 2010 för att visa att antalet extremister har stigit (vilket även The Local refererar till) samt ytterligare en artikel från Russia Today. Citaten från Anders Thornberg används för att beskriva ökningen av antalet våldsamma extremister. Russia Today hänvisar sedan till en annan artikel från Russia Today "Thornberg's comments come less than three weeks after he announced that the number of militant Islamists in Sweden had grown from "hundreds to thousands.". Vidare i artikeln hämtar Russia Today information från the Local utan att referera till nyhetssidan, för att beskriva extremismen i Sverige (RT 15, 2017).

5.2.2 Sputnik News

De narrativ som dominerat Sputnik News artiklar om svensk inrikespolitik handlar främst om Sveriges ökade kriminalitet samt om Transportstyrelsens IT-läcka. Sputnik News skildrar Sverige som ett land i dekadens. "Gone are the days when Sweden was considered one of the world's safest countries [...] even personnel at Swedish hospitals have to fear for their lives [...] the emergency room in Malmö has become one of the city's most dangerous places [...] authorities deny the very existence of it [våldsproblem] [...] meanwhile the number of gang shooting in Sweden has skyrocketed in recent months". Artikeln handlar om att det blivit allt vanligare att gängmedlemmar tar med vapen till akutmottagningen i Malmö och att knivbråk startar i väntrummen, samt att skottskadade dumpas utanför sjukhuset. Samtidigt, skriver Sputnik News, förnekar Polisen problemet allt medan antalet gängskjutningar i Sverige ökat lavinartat (Sputnik 13, 2017). Ett annat exempel på hur Sputnik News skildrar kriminaliteten i Sverige gestaltas i rubriken "Wild Wild North – Trigger-Happy Sweden Soon to Rival Mexico in Shootings". I artikeln skriver Sputnik News att Sverige länge varit den nordiska "bastionen" när det gäller inrikes säkerhet, men att den ställningen har förändrats. Numera ser Sverige ut att bli Europas ledande i antalet skjutningar och att om trenden fortsätter kommer Sverige att slå Mexiko (Sputnik 5 2017).

Det andra stora temat i Sputnik News artiklar handlar om Transportstyrelsen och den stora IT-läckan där hemliga uppgifter läckt ut på grund av klumpigt beteende inom regeringen, enligt Sputnik News, och där ett flertal ministrar är involverade i incidenten. Sputnik News skriver att IT-läckan kan leda till den röd-gröna regeringens fall och att regeringen försökt tysta ner läckan (Sputnik 6, 2017). I en annan artikel skriver Sputnik News att IT-läckan är det största i svensk historia och lett till att två ministrars avgång och hotar nu statsminister Stefan Löven efter att Sverigedemokraterna, som det enda oppositionspartiet enligt

Sputnik News, har kallat till en misstroendeförklaring mot statsministern. Vidare skriver Sputnik News att sedan Stefan Lövens sekreterare fått avgå så har allas blickar varit fixerade på statsministern. Men eftersom att Sverigedemokraterna har fått ta rollen som det utstötta partiet bland etablissemangen på grund av att de är emot immigration, så kommer troligtvis inte deras röst få stöd bland de andra partierna, menar Sputnik News. Slutligen skriver Sputnik News att statsministern kände till IT-läckan sedan tidigare samtidigt som han fördömt läckan och vägrat lyssna på opponenter som vill utropa nyval (Sputnik 10, 2017).

I en artikel om migration och integration skriver Sputnik News att antalet muslimer i Sverige ökat drastiskt under senaste årtionden och att det endast är en fråga om när det muslimska partiet Jasin, kommer att dyka upp i den politiska sfären. Sputnik News beskriver partiet som ett parti öppet för alla med utländsk bakgrund och vill sprida islam, samtidigt som partiet är sekulärt. Enligt Sputnik News så hävdar partiet att de respekterar svensk lag och vill bekämpa rasism och diskriminering samtidigt som att partiet vill ena immigranter från Mellanöstern (Sputnik 22, 2017).

I Sputnik News artikel om det muslimska partiet Jasin som vill ställa upp i riksdagsvalet 2018 används referenser till de högerpopulistiska tidningarna Nya Tider och Samhällsnytt samt partiet Jasins internetsida. Sputnik News skriver att enligt Nya Tider så vill partiet Jasin skydda framför allt muslimer "While Jasin is described as an independent party 'seeking to protect everyone's rights,' the emphasis is placed on non-Swedes, above all Muslims, the Swedish news outlet Nya Tider reported.". Sputnik News skriver även att partiet Jasin fördömer alla former av extremism och rasism och refererar till deras internetsida. Sputnik News refererar även till en intervju med partisekreteraren för Jasin Mehdi Hosseini som hämtats från den högerpopulistiska sidan Samhällsnytt. I intervjun avslöjar partisekreteraren att partiets ledare är imam i Iran och som partiet försöker flytta till Sverige. I intervjun ska även partiets sekreterare ha sagt att religion kan bidra till integration "Furthermore, Mehdi Hosseini argued that the integration policies of Sweden's established parties do not work and suggested that religion may play a big part in uniting people" och refererar till att Jasin, på sin internetsida, menar att de svenska partierna sopar problemet [integration] under mattan (Sputnik 22, 2017).

I en annan artikel skriver Sputnik News att den svenska regeringen nog misstagit sig gällande att de nykomna flyktingarna skulle bidra till samhället. "While Sweden initially hailed the influx of migrants as a "competence rain" over the Nordic country's labor market, it seems like it's time to reconsider this over-optimistic assessment". Enligt Sputnik News så har nästan inga utbildade vuxna immigranter efter två års uppehållstillstånd påbörjat utbildning, vilket minskar möjligheten att få ett jobb, skriver Sputnik News. Enligt Sputnik News har Stefan Löven satt upp som mål att ha minst arbetslöshet i EU men detta mål ser ut att endast "förbli en dröm" (Sputnik 32; 2017).

Några artiklar beskriver olika åtgärder Sverige har gjort för att öka integration, exempelvis lyder några rubriker "Honk Honk" Sweden Turns to Clowns to Promote Integration" (Sputnik 25, 2017), "Sink or Swim! Sweden Launches New Initiative to Prevent Migrants from Drowning" (Sputnik 28, 2017) och "Sweden

Enlightens New Arrivals on Dos and Dont's of Sexual Life" (Sputnik 31, 2017). I den första artikeln skriver Sputnik News om hur Sverige efter flyktingkrisen testat "oortodoxa lösningar" för att integrera immigranter genom att anställa professionella clownar. Ett annat unikt integrationsinitiativ, skriver Sputnik News, är en Kamelpark i den immigrant-dominerade förorten Angered i syfte att skapa jobb för utrikesfödda svenskar (Sputnik 25, 2017). I en annan artikel påstår Sputnik News att Sverige planerar att bygga nio nya städer för att lösa bostadsbristen för alla nytilkomna flyktingar. Trots att Sverige är ett av de mest glesbefolkade länderna i Europa så lider landet av bostadsbrister på grund av flyktingkrisen, skriver Sputnik News. Vidare skriver Sputnik News att projektet kan liknas vid Miljonprogrammet som fått mycket kritik för att ha förstört många områden i större städer (Sputnik 38, 2017).

5.2.3 "Kaos i Europa"

I detta avsnitt kommer jag att lyfta blicken från Russia Today och Sputnik News narrativ och sätta dessa i perspektiv med Rysslands utrikesminister Dmintry Medvedev tal under Munich Security Conference under 2016. I talet refererar han till "Münchentalet" som Putin höll 2007 och menar att situationen inom världssamfundet blivit värre sedan dess "The migration crisis is pushing Europe towards collapse". Samtidigt som Medvedev betonar att NATO fortfarande porträtterar Ryssland som ett hot, vilket framkallar ett nytt kallt krig. "Speaking bluntly, we are rapidly rolling into a period of a new cold war. Russia has been presented as well-nigh the biggest threat to NATO, or to Europe, America and other countries (and Mr Stoltenberg has demonstrated that)". Medvedev menar dock att NATO har en felaktig hotbild och att det "riktiga hotet" är av en helt annan natur. "The new threats, primarily terrorism and extremism, have lost their abstract form for the majority of people" och menar att migration är en stor anledning till krisen i Europa "regional conflicts and terrorism are closely related to the unprecedented large issue of uncontrolled migration [...] hundreds and thousands of extremists enter Europe under the guise of being refugees. Other migrants are people of an absolutely different culture who only want to receive monetary benefits without doing anything to earn them [...] The next targets will be the cultural space and even the European identity [...] I am referring to the actual collapse of the Schengen zone". Medvedev menar att lösningen på dessa problem är att agera riktigt och proaktivt genom att identifiera grundorsakerna istället för använda sig av en avskräckningsdoktrin mot Ryssland likt Västvärlden gör. Medvedev väddar slutligen i sitt tal att världsamfundet bör samarbeta istället för att konfrontera varandra (Medvedev 2016).

5.3 Röster som förstärker narrativen

5.3.1 Nätverket "Stoppa Aurora" och andra röster mot NATO/USA

Den 16 september 2017 hålls en demonstration mot AURORA 17 i Göteborg som leds av ett nätverk av organisationer. I samband med denna demonstration benämner de sig som nätverket ”Stoppa Aurora”. På nätverkets hemsida är budskapet tydligt. Man ser där AURORA 17 som ”en direkt konsekvens av ratificeringen av världlandsavtalet”. Man använder även termen ”krigsövning” för att beskriva övningen. Anledningen till att demonstrationen ägde rum den 16 september 2017 är att övningen enligt ”krigsmakten” ska pågå i Göteborg under samma dag. Nätverket hänvisar till en namninsamling där 40 000 personer skrivit under att de är mot ett godkännande av världlandsavtalet. Nätverket menar även att motståndet mot Sveriges världlandsavtal med NATO är större än så. Nätverket gör det vidare tydligt att de tänker använda sig av tre paroller i demonstrationen (Stoppaaurora17 2017):

- Nato ut ur Sverige
- Riv upp världlandsavtalet
- Inga kärnvapen på svensk mark

Fig.2 Demonstrationsaffisch
Bild hämtad från nätverkets hemsida (stoppaaurora17 2017)

På nätverkets hemsida kan man dessutom läsa intervjuer med några av dem som ska tala under demonstrationen. Intervjuerna är hämtade från tidningen Proletären, en kommunistisk arbetartidning (Proletären, 2017). En av intervjuerna är med Vänsterpartiets försvarspolitiska talesperson Stig Henriksson som menar att AURORA 17 innebär att det är första gången som världlandsavtalet används skarpt, och benämner övningen som en krigsövning. Han nämner även att ”retorik-övnings-rustnings-spiralen” som AURORA 17 är en del av endast ökar osäkerheten (Stoppaaurora17 2017). Nästa intervju är med Gudrun Schyman, Feministiskt Initiativs grundare. Enligt Gudrun Schyman är militarismen ett misslyckande ”både lokalt och globalt” och menar att vi måste rusta ned eftersom att vi inte kan bemöta hot med militarism. Gudrun Schyman berättar även att hon har varit engagerad i freds rörelsen sedan 1970-talet och att hon nu ser stora likheter med retoriken under kalla kriget. ”Men freds rörelsen har demonstrerat förr i Göteborg”, säger Gudrun Schyman (Stoppaaurora17 2017). En tredje intervju är med riksdagsledamoten Walter Mutt som avskedats som miljöpartiets utrikespolitiska talesperson. Walter Mutt vill att Sverige ska vara alliansfritt och menar att AURORA 17 är en ”smyganpassning till Nato som är väldigt problematisk ur en demokratisk synvinkel” (Stoppaaurora17 2017).

På Twitter går det att följa nätverket genom hashtaggen #stoppaaurora17. Men enbart några enstaka tweets och retweets finns på hashtaggen. Den 22 augusti delar en person Twitter-inlägget ”Ingen USA-militär till Sverige i Sept #StoppaAurora17

https://pbs.twimg.com/card_img/947456739091406848/Cd6ymmeV?format=jpg&name=280x280 (22 aug. 2017, kl. 01:59, Tweet) med en Youtube-video om AURORA 17 som gjorts av Aktivister för Fred. Videon inleder med texten ”Om krigsövningen Aurora17 Och NATO – en krigsallians Man vill få oss att gå in i”. Videon inleder med att visa bomber som faller med texten ”Jugoslavien 1999”

samt "Libyen", för att sedan berätta om "krigsövningen Aurora" som ett led i "ett nytt Europa med storebror USA i spetsen". Videons berättarröst kritiserar även att Sverige skrev på världsavtalet med NATO "utan att först fråga folket" och att regeringen nu vill "få med oss fullt ut i NATO". Vidare förklaras att Finland "som Rysslands granne inte ens vill gå med i NATO" samt att NATO inte längre är en "försvarspakt" utan en "krigspakt". AURORA 17, menar Aktivister för Fred, "handlar egentligen om att sätta ryssarna på plats". I videon säger berättarrösten även att USA starkt kritiserat Nord Stream, som är ett samarbete mellan Ryssland och Tyskland, eftersom att USA vill ha den europeiska marknaden för sig själv "den här hetsen mot Ryssland den är helt befängd". Vidare förklarar berättarrösten att en NATO-bas i Sverige kan användas för att angripa ett annat land. I slutet av videon hänvisar berättarrösten till Facebook-sidan "Ingen USA-militär till Sverige i Sept" som är ett offentligt evenemang. Filmklippet har fått över 5500 visningar (Aktivister för fred 2017).

Hashtagen #Deza är en förkortning för rysk desinformation och används vanligtvis för att anklaga fredsrorelsen för att vara pro-ryska. Exempelvis skriver en person "Uppenbart del av desinformationskampanj" (25 aug 2017, kl. 14:51, Tweet). och länkar till Schyman, Gudrun (@gudschy) "Fredsdemonstration lör 16/9 Göteborg, Gustav Adolfs torg, 13.00, tal av bl.a. mig, jättekör o sång av Mikael Wiehe, <https://t.co/BdLG13M2Cv>" (22 aug 2017, kl. 11:46, Tweet). Kommentarer som Gudrun Schyman får, präglas till stor del av anklagelser för att hon går Rysslands vägnar. Många ifrågasätter också att demonstranterna inte protesterar mot Rysslands övning Zapad. En annan Twitter-användare anklagar Karin Utas Carlsson, talesperson för "Stoppa Aurora 17" för att sprida desinformation i ett retweet. "Mer rysk #deza från Karin Utas Carlsson stoppa #aurora17. Intressant ursäktar det ryska övergreppet mot Ukraina. Någon att hålla ögonen på" (28 aug 2017, kl. 10:28, Tweet) och länkar till ett tweet med texten "Men hon har inget emot att Ryssland använde sin "krigsmaskin" för att ockupera Kr[i]m o Sevastopol" (28 aug 2017, kl. 10:18, Tweet). Nedan visas en skärmdump av en text skriven Av Karin Utas Carlsson, där det bland annat står att "Ryssland höll på att få Nato in på knutarna i Ukraina och förlora sin stora flottbas i Svarta havet, Sevastopol till fiendesidan." Detta tweet, är i sin tur ett svar på ett Twitter-konto som delat en artikel från ETC om AURORA 17 med texten "Ytterligare ett fredstroll med handen i Kremels ficka" (28 aug 2017, kl 10:14, Tweet). Vidare i Twitter-flödet har någon retweetat "Hur länge ska vi ge utrymme till detta farsartade flörtande med Ryska narrativ och rent hittepå? #Deza" (14 sep 2017, kl. 11:30, Retweet).

Vidare skriver en annan person att "Nästan allt du hört om Krim är falskt #NATO #OTPOR #Soros #Aurora17 #Zapad17 @vansterpartiet" (tweeten är borttagen) och delar i samband med texten en Youtube-film som anklagar västerländsk media för att sprida en felaktig bild av Rysslands annektering av Krim. Hashtagen #Soros används både av höger- och vänsterpopulister som är emot liberalismen och dess institutioner så som EU och NATO. Exempelvis skriver en annan Twitter-användare "Det är djupt problematiskt att de numera globalistiska "vänstern" har frikort på nätet medan alternativen tystas #Soros #JPMorgan" (tweeten är borttagen). Användaren beskriver sig själv på sitt konto

som ”Fd VPK – politiskt tillnyktrad = numera obunden social & kulturkonservativ. FÖR: återregl finans, Swexit, tjm.ansvar, klassanalys”.

Det är vanligt att fredsrörelsen anklagas för att sprida vilseledande information. Vad som kanske glöms bort i diskussionen är de högerpopulister som också är kritiska till att Ryssland utgör ett hot, och som istället menar att invandringen är det största problemet. På Motgifts högerpopulistiska Youtubekanal ”Nyhetskollen” diskuterar de i ett avsnitt Aurora 17 och det är tydligt att de är emot Sveriges samarbete med framför allt USA och NATO. Men riktar även kritik åt fredsrörelsen, som man menar ”skriker om att denna krigsövning är helt oacceptabel”. Istället, anser programledarna att det är självklart att en suverän nation ska kunna öva sin militär men att ett samarbete med framför allt USA är att provocera fram en reaktion hos Ryssland. Vidare menar programledarna att det är ”hårklyveri” att säga att Sverige inte övar med NATO utan med NATO-länder, eftersom att det i princip är samma sak. Dessutom, tycker programledarna att det finns en ”ryss-skräck” i Sverige och att regeringen försöker ”sälja in” att Ryssland är ett hot mot Sverige. Samtidigt menar programledarna att Ryssland är det enda hotet mot Sverige ”men med modifikation”. Däremot säger en av programledarna att ”väst [har] bevisat gång på gång att man är beredd att ta över länder genom alla färgrevolutioner runt Rysslands gränser” och menar att färgrevolutionerna är ett sätt att flytta sina NATO-trupper närmare Rysslands gränser. Vidare menar programledarna att Sverige hymlar med sitt medlemskap i NATO. ”Vi är inte Nato medlemmar på pappret men inofficiellt har vi varit det sen 1945”. Dessutom, menar programledarna att det är ett tydligt ställningstagande mot Ryssland när Sverige övar med USA, istället vill programledarna se en bättre relation till Ryssland ”med dialog och militärt samarbete” och ”Putin har nästan passerat gränsen för vad han kan ta”. Vidare leds samtalet mellan programledarna in på invandringen till Europa där man bland annat nämner att Sverige ska bygga tio nya städer på grund av det stora antalet invandrare som kommit till Sverige (Motgift 2017).

5.3.2 Ryktesspridning: Sveriges så kallade ”no-go” zoner

I oktober 2014 släppte Rikskriminalpolisens underrättelsesektion rapporten ”En nationell översikt av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället” (Polisen 2014) som sedan utgjorde grunden för ryktesspridning om svenska ”no-go”-zoner. I Per Gudmundsons ledarartikel i Svenska Dagbladet skriver han ”Polisen använder inte begreppet ”no-go”-zoner. Det är ursprungligen militär slang för rebellkontrollerade områden. Men frågan är om det finns någon tydligare beskrivning av platser där ”allmänheten i flera fall uppfattar det som att det är de kriminella som styr i områdena” och där ”polisen inte kunnat fullgöra sin uppgift” (Gudmundsson 2014). Polisen har sedan 2014 släppt flera rapporter om utsatta områden i Sverige.

I oktober 2016 publicerade Granskning Sverige, ett klipp på Youtube där de ringer upp den Svenska ambassaden i Ungern efter att den ungerska regeringen spridit en karta över så kallade ”no-go”-zoner i EU där bland annat Sverige finns

med. Eskilstuna-Kuriren har undersökt Granskning Sveriges verksamhet som går ut på att ringa upp olika svenska nyhetsredaktioner, journalister och opinionsbildare och spelar in samtalen som de sedan klipper och redigerar och lägger ut på Youtube för att misskreditera. Granskning Sverige är kända för att sprida högerpopulistisk, främlingsfientlig, homofobisk och nazistisk propaganda och samverkar med den främlingsfientliga tidningen Fria Tider. Både Granskning Sverige och Fria Tider har under de senaste åren lyft fram debattörer som tar ställning för Rysslands illegala annektering av Krim samt det ryss-stödda kriget i Ukraina. Granskning Sverige använder sig av falska identiteter och spelar in klipp utifrån olika teman och händelser. Eskilstuna-Kuriren hänvisar dessutom till en undersökning gjord av tidningen Expo som menar att en av Granskning Sveriges huvud-administratörer sannolikt har starka band till den nordiska motståndsrörelsen NMR (Stähle 2017).

I ljudklippet berättar en röst som företräder Granskning Sverige att hon i samband med en demonstration träffat på en utländsk journalist som frågat henne om ”våra no-to-go-zoner i Sverige” huruvida de existerade eller inte och att den svenska ambassaden i Ungern sagt att dessa inte existerade. Uppringaren från Granskning Sverige nämner också ”Polisens rapport om de här utanförskapsområdena”. Företrädaren från den svenska ambassaden hävdar dock att det inte finns några ”no-go”-zoner i Sverige ”Det man från ungersk sida kallar no-go-zoner det menar vi inte finns i Sverige, nej. Svensk lag råder i alla delar av Sverige.”. Granskning Sverige menar dock att svensk lag inte råder i de utpekade områdena ”[...] svårt eller näst intill omöjligt för polisen att fullfölja sitt uppdrag. De säger också att ett särskilt utsatt område inbegriper även i viss mån parallella samhällsstrukturer, extremism så som systematiska kränkningar av religionsfriheten eller stark fundamentalistiskt inflytande som begränsar människors fri- och rättigheter och det är en hög koncentration av kriminella. Det är ju precis som det du säger till mig nu – då pratar vi om samma saker [...] Det är precis det Ungern säger”. Samtalet avslutas med att handläggaren säger att hon kommer få svar på mejlet hon tidigare skickat. Tillsammans med Youtube-klippet har personen också lagt ut det svar hon fått från svenska ambassaden i Ungern. I mejlet från ambassaden står det att ”Förutom att påståendena är osakliga, används de för att göra en koppling mellan brottslighet och migration. Som källa används tidningsartiklar samt en rapport från den svenska polisen som även ambassaden har tagit del av. Att basera valinformation till miljontals väljare, dessutom om ett annat land, på medieuppgifter är anmärkningsvärt” vidare skriven ambassadören från svenska ambassaden i Ungern att ” Den aktuella svenska polisrapporten bevisar snarast motsatsen för förekomsten av ”no-go-zones”, d.v.s. att svensk lag råder i hela landet och att svenska myndigheter vidtar åtgärder om brottsligheten är högre i vissa områden” (Granskning Sverige 2016). Som svar på detta brev har personen från Granskning Sverige hänvisat till rapporten ”Utsatta områden – sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser” från 2016 (Polisen 2015) och citerar Polisens definition på ett särskilt utsatt område som bland annat inbegriper parallella samhällsstrukturer, extremism och en hög koncentration av kriminella så som personen från Granskning Sverige beskrev för handläggaren på svenska ambassaden i Ungern. Granskning Sverige sätter alltså Polisens

beskrivning av ett särskilt utsatt område i ett sammanhang där det tolkas som att dessa områden också är så kallade ”no-go”-zoner. Det som är anmärkningsvärt är att de utelämnar delar Polisens beskrivning, så som ”Ett särskilt utsatt område uppvisar en problematik som i hög grad kräver gemensamma insatser från flera samhällsaktörer för att komma till rätta med existerande problem”. Det finns alltså inget i rapporten som redogör att Polisen och andra viktiga samhällsfunktioner inte kan verka i området. Samtidigt citerar personen från Granskning Sverige ”situationen i området innebär att det är svårt eller nästintill omöjligt för polisen att fullfölja sitt uppdrag” men utelämnar slutet på meningen ”[...] vilket kräver regelmässig anpassning av arbetssätt eller utrustning” (Polisen 2015).

5.3.3 Ryska påverkanskampanjer

Peter Pomerantsev, brittisk journalist med rötter i Ryssland, menar att Rysslands intentioner är att få ökad makt i väst, i syfte att göra NATO:s överlägsna militära förmåga mindre relevant. Peter Pomerantsev har intervjuat Rick Stengel som är statssekreterare och arbetar med amerikansk offentlig diplomati. Enligt Rick Stengel har ryska informationskampanjer i USA blivit allt mer påtagliga sedan den illegala annekteringen av Krim 2014. Intentionerna med den statsägda internationella nyhetskanalen Russia Today är att utmana självklara sanningar samtidigt som allt fler ifrågasätter västmedias trovärdighet, menar Rick Stengel, ”The posters, however, do not offer any argument for trusting Putin’s TV network; their main message is that you cannot trust the western media”. Russia Todays medieinnehåll är fyllt av konspirationsteorier och lögnar menar Rick Stengel vidare, och går att spåra tillbaka till Sovjetunionens psykologiska informationsoperationer, så kallade ”aktiva åtgärder”, och som syftade till att undergräva det västerländska samhället och i synnerhet NATO under kalla kriget (Pomerantsev 1 2015).

Även Sverige har på senare tid blivit utsatta för en rad olika påverkansförsök. Under våren 2015 utsattes försvarsminister Peter Hultqvist för en desinformationskampanj i form ett förfalskat brev som påstods vara ifrån försvarsministern. Brevet var skrivet på engelska och var adresserat till den tidigare chefen för BAE Systems Bofors angående att Sverige skulle exportera artilleripjäser till kriget i Ukraina. Brevet spreds via olika nyhetsmedier utomlands samt via Twitter. Brevet kunde senare spåras till Sankt Petersburg. Några månader senare startades ett falskt Twitter-konto i försvarsministerns namn men som snabbt kunde dementeras av försvarsdepartementet (Holmström 2015). Ett annat exempel är när det spreds falska uttalanden från utrikesminister Margot Wallström från ryska twitter-konton inför ett möte med Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov. Kontona spred en manipulerad bild som ser ut att komma från nyhetssidan The Locals svenska version och som tidigare förekommit bland rasistiska och kvinnofientliga webbsidor. Twitter-kontona spred tillsammans med bilden följande citat ”Vardag i den civiliserade världen: Sveriges utrikesminister föreslår kastrering av alla vita män” (Carp 2017). I samband med det amerikanska presidentvalet 2016 spreds en enorm mängd meddelande som kan kopplas till

Ryssland enligt Scott Shane och Mark Mazzetti. Meddelandena innehöll främst anti-Clinton budskap och många meddelande var automatiserade Twitter-konton, så kallade bots, och som kunde sprida identiska meddelande. Ett flertal av de misstänkta meddelandena spreds dock inte avsevärt och det är därför svårt att fastställa att ryska konton kunde påverka valet. Däremot bidrog meddelandena till att förstärka ilska och misstänksamhet mellan olika målgrupper. De informationspsykologiska operationerna inleddes redan 2014 genom att ryska agenter reste runt i USA för att dokumentera olika politiska förhållanden. Andra ryska agenter startade falska email- och bankkonton i USA och har använt falska identiteter. Samtidigt har ryska företag bedrivit trollverksamhet som gett stöd åt olika aktivister i USA (Shane 2017, Shane & Mazzetti 2018).

5.4 Sammanfattning

Jag har i detta kapitel redovisat empirin som ligger till grund för denna studie. Empirin visar att Russia Today och Sputnik News använder sig av liknande narrativ när de rapporterar om händelser i Sverige. Empirin har strukturerats efter två övergripande narrativ. Jag har dels beskrivit narrativ som kan kopplas till Sveriges relation med NATO, och dels har jag beskrivit narrativ som kan kopplas till migration och våld i Sverige och som är ett direkt resultat av studien eftersom att empirin visar att Russia Today och Sputnik News artiklar till stor del skriver om detta. Jag har även beskrivit hur Russia Today och Sputnik News använt sig av vilseledande narrativ genom att ändra i beskrivningar och benämningar allt eftersom samt refererar till etablerade internationella och svenska tidningar, varav vissa är kritiska mot Ryssland, men där bara de delar ur dessa tidningars artiklar används som styrker Russia Today och Sputnik News narrativ vilket också höjer narrativens trovärdighet och källkredibilitet. Jag har också beskrivit hur dessa narrativ kan passa in i ett ryskt strategiskt narrativ som riktar sig mot NATO och Europa. Slutligen har jag beskrivit hur dessa narrativ förstärks genom en parallell process då jag undersökt narrativ från politiska aktörer och debattörer i den svenska debatten om Sveriges relation till NATO samt migration och våld i Sverige.

6 Sovjetrysk vilseledning i förändring

6.1 Från aktiva åtgärder till... vadå?

I detta kapitel kommer jag att beskriva hur det teoretiska ramverket som redogjorts för tidigare har bidragit till att förstå rysk informationspåverkan. Detta kommer göras genom att analysera vad som kommit fram i empirin. Sedan ge förslag på fortsatt forskning och mina sammanfattande slutsatser.

6.1.1 Internationell politik

Empirin visar att Russia Today och Sputnik News använder sig av liknande narrativ genom att konstruera en gemensam betydelse av dåtid, nutid och framtid. Detta görs genom att knyta an aktuella händelser till ett sammanhang där NATO målas upp som aggressivt och som närmar sig Rysslands gränser. Samtidigt beskrivs att våldet i Sverige ökat till följd av de massiva flyktingströmmarna. Dessa övergripande narrativ ser vi är återkommande i Russia Today och Sputnik News nyhetsartiklar trots att det finns en stor variation av aktuella händelser som nyhetssidorna rapporterar om.

Gällande svensk utrikes- och säkerhetspolitik visar exempelvis empirin att det finns ett återkommande mönster i att rama in NATO som offensivt och att Sveriges samarbete med NATO ökar, vilket formar en uppfattning om att NATO närmar sig Rysslands närområde. Samtidigt beskrivs i narrativen att Sverige rustar upp genom att köpa ett amerikanskt luftvärnssystem och dessutom genomför AURORA 17 där de flesta är NATO-medlemsländer vilket också bidrar till att forma en uppfattning om att Sverige närmar sig NATO och samtidigt blir allt mer aggressivt mot Ryssland. Ett andra genomgående narrativ bland de ryska internationella medierna är att Sverige är allt för fokuserat på ett kommande ryskt militärt anfall och att den svenska regeringen därför missar ”mer uppenbara hot”. Det finns återkommande undertoner om att Sveriges uppfattade hotbild är felaktig. Det är anmärkningsvärt att många skilda händelser kan kopplas till detta narrativ, så som it-skandalen på transportstyrelsen och den polska flottans gummibåt på svenskt territorium. Samtidigt bidrar detta narrativ till att beskriva Sveriges uppfattade hotbild. Detta narrativ kan därför skapa ytterligare spänningar mellan Sverige och Ryssland. Narrativ kan bidra både till att forma andra internationella aktörers uppfattning om hur Sverige uppfattar Ryssland men narrativet kan också bidra till att sänka Sveriges självförtroende inom det internationella systemet och därmed också skapa förutsättningar för att påverka Sveriges politiska ageranden inom både nationell och internationell politik.

Gällande svensk inrikespolitik så går det att konstatera att Russia Today och Sputnik News sprider liknade narrativ gällande svensk inrikespolitik, båda ramar in att Sverige har stora problem med våld och kriminalitet samtidigt som narrativen kopplar detta till den ökade invandringen. Detta skulle kunna ligga till grund även för att rama in framtida händelser som rör exempelvis svensk flyktingpolitik. Samtidigt handlar många artiklar om immigration och integration och ramar in att Sveriges regering inte hanterat dessa politikområden tillräckligt bra. Många av Sveriges problem kopplas till invandringen och flyktingströmmarna till Sverige. Det är samtidigt inte helt uppenbart att Russia Today och Sputnik News sprider främlingsfientliga narrativ. Däremot kan man förmoda att nyhetsartiklarna i vissa av artiklarna vänder sig till en främlingsfientlig målgrupp vilket styrks av beskrivningen av Sverigedemokraterna som det enda oppositionspartiet mot "etablissemangen". Denna beskrivning förstärker bilden av att narrativen riktar sig till att bekräfta främlingsfientliga uppfattningar om invandrare och samtidigt väcka opinion mot regeringens hantering av flyktingpolitik, immigration och integration.

De två övergripande narrativen som har identifierats kan både bidra till att forma och reproducera ryska strategiska narrativ i syfte att forma nationell och internationell politik. Dels genom att öka spänningen mellan Ryssland och NATO, och dels genom att bidra till att forma hur andra internationella aktörer uppfattar Sverige och svensk politik. Studien visar att rysk informationspåverkan kan förstås som en strategi i syfte att forma internationell politik på följande sätt:

- Rysk internationell media knyter an olika aktuella händelser till samma övergripande narrativ.
- Narrativen bidrar till att konstituera NATO, Sverige och Rysslands identiteter inom det internationella systemet.
- Narrativen utgör en del i en strategi att konkurrera med andra narrativ

Rysk informationspåverkan är alltså mer komplex än som beskrivits i tidigare forskning. Det teoretiska ramverket har därför bidragit till att förstå fenomenet ytterligare. Till stor del beror detta på att denna studie undersökt hur narrativ konstituerar uppfattningar och identiteter om internationella aktörer samt hur dessa narrativ kan påverka internationell politik. Studien visar också att narrativen till stor del befäster de identiteter som skapades under kalla kriget mellan NATO och Ryssland.

Vidare lägger dessa narrativ en tydlig grund för att kunna rama in framtida händelser och använda dem till att reproducera uppfattningar om NATO och Sverige. På så sätt kan Ryssland även påverka NATO och Sveriges självuppfattning och internationella ageranden i framtiden, vilket i så fall skulle stämma överens med Rysslands historiska utövande av reflexiv kontroll. Mest troligt är att de ryska mediernas narrativ skulle kunna bidra till att skapa ett ännu mera spänt läge mellan NATO, Sverige och Ryssland, men även användas för att legitimera internationella ageranden så som en aggression mot närliggande länder som närmar sig ett NATO-medlemskap, vilket vi sett tidigare i Georgien och Ukraina.

Då Russia Today och Sputnik News är statligt ägda skapas ytterligare incitament för att tolka nyhetsidornas narrativ som strategiska genom att fungera som den ryska statens förlängda arm i att påverka internationell politik. Samtidigt använder Russia Today i större utsträckning referenser till internationella medier medan Sputnik News oftare använder svenska medier som referenser och lyfter mer upp svenska opinionsbildare. På så sätt kan de två nyhetsidorna komplettera varandra genom att rapportera om olika händelser, dels på internationell nivå och dels på lokal nivå och därmed rikta sig till olika målgrupper samtidigt som de båda nyhetsidorna sprider samma övergripande narrativ.

6.1.2 Vilseledande narrativ

I empirin finns även flera exempel på hur narrativen använts på ett vilseledande sätt. Till exempel har felaktig information angetts i början av narrativen för att sedan ändra informationen längre ner i artikeln. Denna vilseledningsteknik kan bidra till att forma hur läsaren uppfattar och tolkar narrativet eftersom narrativet skapar en svårighet för mottagaren att uppmärksamma att falsk information angetts. Dessutom används i många fall värdeladdade ord som beskrivningar, framför allt i rubriksättningen, men som inte kan styrkas i artiklarna.

Empirin visar även hur narrativen skapar trovärdighet och källkredibilitet genom att använda sig av olika väletablerade västerländska nyhetssidor, vilket kan identifieras som en vilseledningsteknik. Russia Today och Sputnik News bygger upp många narrativ med hjälp av att hämta information från andra nyhetsartiklar från väletablerade västerländska nyhetssidor. Detta skapar en uppfattning om att narrativet är opartiskt, korrekt och sanningsenligt. Det nämns dock inte i Russia Today och Sputnik News narrativ och att dessa referenser i många fall är kritiska mot Ryssland. Att forma narrativ genom att referera till väletablerade västerländska nyhetssidor visar på att Russia Today och Sputnik News riktar sina narrativ till en målgrupp som anser att dessa nyhetssidor är trovärdiga.

Empirin visar att rysk informationspåverkan delvis använder sig av vilseledning för att forma narrativen i en viss riktning. Detta är anmärkningsvärt då det tyder på att det finns en bakomliggande idé om att påverka läsarens uppfattningar i en felaktig riktning vilket kan leda till att minska tvetydigheten och misstänksamheten gällande Russia Today och Sputnik News övergripande narrativ samt inge falska förväntningar och rikta eller avleda uppmärksamhet från andra händelser.

6.1.3 Rysk informationspåverkan – två parallella processer

I Empirins andra del beskrivs hur Russia Today och Sputnik News narrativ förstärks, vilket bidrar till förståelse för att rysk informationspåverkan kan bestå av två parallella processer. Narrativen består till dels av fredsrörelsen samt vänsteraktivister och de som sedan länge varit kritiska mot NATO och USA, dels består narrativen av personer som är emot fredsrörelsen och vänsteraktivister och

som anklagar dessa aktörer för att gå Rysslands vägnar, och dels består narrativen av högerpopulister och olika grader av nationalister. Dessa tre grupper sprider olika narrativ men där fredsrörelsen och vänsteraktivister förenas med högerpopulister gällande hur de framställer och uppfattar USA och NATO. Samtidigt som de är oförenliga i sin syn på migration.

Istället för att förstå rysk informationspåverkan som att ryska narrativ har direktkontakt med personer som sedan sprider dessa narrativ vidare, så som exempelvis Kragh och Åsberg försökte visa på i sin studie, så visar empirin i denna studie snarare att ryska internationella medier plockar upp aktuella händelser som sedan sätts i ett större sammanhang. Detta visas exempelvis genom att dra långtgående slutsatser om händelser så som transportstyrelsens it-skandal och att Säkerhetspolisen missat detta på grund av att de istället ägnat sig åt det uppfattade ryska hotet. Empirin visar att de ryska medierna även plockar upp händelser som kan förstärka fredsrörelsens, vänsteraktivisters samt högerpopulistiska narrativ. Således består rysk informationspåverkan av två parallella processer som förstärker varandra. De ryska internationella medierna plockar upp aktuella händelser och skriver om på ett sätt som förstärker narrativen inom både fredsrörelsen och inom högerpopulistiska grupper, vilket kan skapa en ökad splittring i den politiska debatten. Samtidigt som dessa politiska aktörer förstärker de ryska mediernas narrativ.

6.1.4 Förslag på vidare forskning

Denna studie har varit explorativ i sin karaktär och försökt utveckla teoribildningen om rysk informationspåverkan. För att teorin ska bli mer allmängiltig krävs att fler studier av liknande karaktär genomförs och som också prövar detta teoretiska ramverk på ett annat fall.

6.2 Slutsats

I detta kapitel har jag redogjort för analys och resultat av empirin. Analysen visar att narrativen som de Ryska internationella medierna distribuerat under den givna tidsperioden bidrar till att forma internationell politik. Vidare visar analysen att svenska röster inom fredsrörelsen och inom högerpopulistiska rörelser förstärker och förstärks av de ryska internationella mediernas narrativ. Således har studien visat att rysk informationspåverkan består av två parallella processer som möts genom att studera narrativ. Narrativen formas till del genom att använda vilseledande metoder, vilket stämmer överens med ryskt traditionellt agerande. Narrativen har också visat sig vara strategiska.

7 Referenser

- Aktivister för fred, 2017. *Stoppa krigsövningen Aurora 17*. [Youtube-klipp]. Hämtad från <https://www.youtube.com/watch?v=eMnk7hdnkEQ> den 17 januari 2018.
- Aybak, Tunç, 2015. "Russia, the Black Sea region and security" i Peter Hough, Shahin Malik, Andrew Moran & Bruce Pilbeam (red.) *International Security Studies. Theory and Practice*. Abingdon, Oxon: Routledge, s. 347-357.
- Bell, J. Bowyer & Whaley, Barton, 1982. *Cheating and Deception*. London: Transaction Publishers.
- Bennett, Michael och Edward Waltz, 2007. *Counterdeception. Principles and Applications for National Security*. Norwood: Artech House.
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina, 2012. "Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys" i Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bolin, Göran, Jordan, Paul & Ståhlberg, Per, 2016 i *Media and the Ukraine Crisis. Hybrid Media Practices and Narratives of Conflict*. Mervi Pantti (Ed). New York: Peter Lang Publishing, Inc.
- Bruns, Axel, Highfield, Tim & Burgess, Jean, 2013. *The Arab Spring and Social Media Audiences: English and Arabic Twitter Users and Their Networks*. *American Behavioural Scientist*. 57(7) 871-898. SAGE Publications. DOI: 10.1177/0002764213479374.
- Carp, Ossi, 2017. *Wallström utsatt för rysk Twitterattack*. *Dagens Nyheter* [Elektronisk artikel]. Hämtad från: <https://www.dn.se/nyheter/sverige/wallstrom-utsatt-for-rysk-twitterattack/> den 19 februari 2018.
- Castells, Manuel, 2009. *Communication Power*. Oxford: Oxford University Press.
- Denscombe, Martyn, 2010. *The Good Research Guide. For Small Scale Social Research Projects*. New York: Open University Press.
- Dewar, Michael, 1989. *The Art of Deception in Warfare*. Newton Abbot: David & Charles Publishers.
- Esaiasson, Peter, Gilljam Mikael, Oscarsson Henrik & Wängnerud, Lena, 2012. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Visby: Nordstedts Juridik AB.
- Gooch, John & Perlmutter, Amos, 1982. "Introduction" i John Gooch & Amos Perlmutter (red.) *Military Deception and Strategic Surprise*. London: Frank Cass, s. 1-2.
- Granskning Sverige, 2016. *Ambassad förnekar polisens "No-go-zoner"*. [Youtube-klipp] Hämtad från <https://www.youtube.com/watch?v=z1R7R8ldedI> den 14 maj 2018.

- Gudmundson, Per, 2014. 55 "no go"-zoner i Sverige. Svenska Dagbladet [Elektronisk resurs] Hämtad från <https://www.svd.se/55-no-go-zoner-i-sverige> den 14 maj 2018.
- Handel, Michael, 1982. "Intelligence and Deception" i John Gooch & Amos Perlmutter (red.) *Military Deception and Strategic Surprise*. London: Frank Cass, s. 122-154.
- Hinton, Sam & Hjort, Larissa, 2013. *Understanding Social Media*. London: SAGE Publications Inc.
- Hjersing Knudsen, Tinne & Skovgaard Andersen, Hans, 2017. *Russisk tv-hold ville betale unge i Rinkeby for at lave ballade*. Radio24syv [Elektronisk artikel]. Hämtad från <https://www.radio24syv.dk/udvalgte-nyhedshistorier/russisk-tv-hold-ville-betale-unge-i-rinkeby-for-at-lave-ballade/> den 21 februari 2018.
- Holmström, Mikael, 2015. *Peter Hultqvist utsatt för rysk lögnattack*. Sveriges Television [Elektronisk artikel]. Hämtad från: <https://www.dn.se/nyheter/sverige/peter-hultqvist-utsatt-for-rysk-lognattack/> den 19 februari 2018.
- Holmström, Mikael, 2016. *Peter Hultqvist: Allvarligt sprida myter om Natosamarbetet*. Dagens Nyheter [Elektronisk artikel]. Hämtad från <https://www.dn.se/nyheter/sverige/peter-hultqvist-allvarligt-sprida-myter-om-natosamarbetet/> den 17 maj 2018.
- Holmström, Mikael, 2017. *ÖB kräver snabbt besked om extrapengar till Försvarsmakten*. Dagens Nyheter [Elektronisk artikel]. Hämtad från <https://www.dn.se/nyheter/politik/ob-kraver-snabbt-besked-om-extrapengar-till-forsvarsmakten/> den 19 februari 2018.
- Hultqvist, Peter & Bydén, Micael, 2017. *Risk för desinformation om militärövningen Aurora*. Dagens Nyheter [Elektronisk artikel]. Hämtad från <https://www.dn.se/debatt/risk-for-desinformation-om-militarovningen-aurora/> den 17 maj 2018.
- Jackson, Jasper, 2017. *In the post-truth era Sweden's far right fake fact checker was inevitable*. The Guardian [Elektronisk artikel]. Hämtad från <https://www.theguardian.com/media/2017/jan/19/in-the-post-truth-era-swedens-far-right-fake-fact-checker-was-inevitable> den 21 februari 2018.
- Jervis, Robert, 1976. *Perception and Misperception in International Politics*. New Jersey: Princeton University Press.
- Klapsis, Antonis, 2015. *An Unholy Alliance. The European Far Right and Putin's Russia*. Bryssel: Wilfried Martens Centre for European Studies.
- Kragh, Martin & Åsberg, Sebastian, 2017. *Russia's strategy for influence through public diplomacy and active measures: the Swedish case*. The Journal of Strategic Studies. DOI: 10.1080/01402390.2016.1273830.
- Mansoor, Peter R., 2012 i *Hybrid Warfare. Fighting Complex Opponents from the Ancient World to the Present*. Murray, Williamson & Mansoor, Peter R. (Ed). New York: Cambridge University Press.
- Medvedev, Dmitry, 2016. *Munich Security Conference*. The Russian Government [Elektronisk resurs] Hämtad från <http://government.ru/en/news/21784/> den 14 maj 2018.

- Mihalka, Michael, 1982. "Soviet Strategic Deception, 1955-1981" i John Gooch & Amos Perlmutter (red.) *Military Deception and Strategic Surprise*. London: Frank Cass, s. 40-93.
- Milne, Richard, 2017. *Sweden gears up for biggest military exercise in decades*. Financial Times [Elektronisk resurs]. Hämtad från <https://www.ft.com/content/11e9a55c-93b3-11e7-a9e6-11d2f0ebb7f0#> den 14 maj 2018.
- Miskimmon, Alister, O'Loughlin, Ben & Roselle, Laura, 2013. *Strategic Narratives. Communication Power and the New World Order*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Miskimmon, Alister, O'Loughlin, Ben & Roselle, Laura, 2017 i Miskimmon, Alister, O'Loughlin, Ben & Roselle, Laura (red.). *Forging the World. Strategic Narratives and International Relations*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Motgift, 2017. *Aurora 17 – Hot eller möjlighet?* (Nyhetskollen #9). [Elektronisk resurs] Hämtad från https://www.youtube.com/watch?v=ML42Eue0u_A den 27 december 2017.
- Nye, Joseph S. Jr., 2004. *Soft Power. The Means to Success in World Politics*. New York: Perseus Books Group.
- O'Loughlin, Ben, med Miskimmon Alister & Laura Roselle, 2017. "Strategic Narratives: Methods and Ethics" i Miskimmon, Alister, O'Loughlin, Ben & Roselle, Laura (red.). *Forging the World. Strategic Narratives and International Relations*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Parlapiano, Alicia & Lee, Jasmine C., 2018. *The Propaganda Tools Used by Russians to Influence the 2016 Election*. The New York Times [Elektronisk artikel]. Hämtad från <https://www.nytimes.com/interactive/2018/02/16/us/politics/russia-propaganda-election-2016.html> den 21 februari 2018.
- Polisen, 2014. *En nationell översikt av kriminella nätverk med stor påverkan i lokalsamhället*. Rikskriminalpolisen, Underrättelsesektionen, okt 2014.
- Polisen, 2015. *Utsatta områden – Sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser*. Nationella Operativa Avdelningen, Underrättelseenheten, dec 2015.
- Politt, Günther, 2001. *Fred och solidaritet. Om Svenska Fredskommitténs historia*. Första delen. Spånga: Svensk fredskommittén.
- Pomerantsev 1 = Pomerantsev, Peter, 2015. *Inside the Kremlin's Hall of Mirrors*. The Guardian. [Elektronisk artikel]. Hämtad från: <https://www.theguardian.com/news/2015/apr/09/kremlin-hall-of-mirrors-military-information-psychology> Hämtad den 23 oktober 2017.
- Pomerantsev 2 = Pomerantsev, Peter, 2015. *Ingenting är sant och allting är möjligt. Det nya Rysslands surrealistiska själ*. Stockholm: Ordfront.
- Putin, Vladimir, 2007. *Speech and the Following Discussion at the Munich Conference on Security Policy*. President of Russia [Elektronisk resurs] Hämtad från <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034> den 14 maj 2018.

- Proletären, 2017. *Proletären – en arbetartidning*. Proletären [Elektronisk resurs]
Hämtad från: <http://www.proletaren.se/om-proletaren> den 3 januari 2018.
- Rieh, Soo Young, 2010. *Credibility and Cognitive Authority of Information*.
Encyclopedia of Library and Information Science (3 ed), 1: 1, 1337-1344.
- Robertson, Alexa, 2012. "Narrativanalys" i Bergström, Göran & Boréus, Kristina
(red.). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och
diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Roselle, Laura, 2017. "Strategic Narratives and Great Power Identity" i
Miskimmon, Alistair, O'Loughlin, Ben & Roselle, Laura (red.). *Forging the
World. Strategic Narratives and International Relations*. Ann Arbor:
University of Michigan Press.
- Rubin, Victoria L., 2016. "Deception Detection and Rumor Debunking for Social
Media" i Sloan, Luke & Quan-Haase, Anabel (red), 2016. *The SAGE
Handbook of Social Media Research Methods*. London: SAGE Publications
Ltd.
- Russia Today, 2017. *About RT*. Russia Today. [Elektronisk artikel] Hämtad från:
<https://www.rt.com/about-us/> den 4 december 2017.
- Shane, Scott, 2017. *The Fake Americans Russia Created to Influence the Election*.
The New York Times [Elektronisk artikel]. Hämtad från
[https://www.nytimes.com/2017/09/07/us/politics/russia-facebook-twitter-
election.html](https://www.nytimes.com/2017/09/07/us/politics/russia-facebook-twitter-election.html) den 19 februari 2018.
- Shane, Scott & Mazzetti, Mark, 2018. *Inside a 3-Year Russian Campaign to
Influence U.S. Voters*. The New York Times [Elektronisk artikel]. Hämtad
från [https://www.nytimes.com/2018/02/16/us/politics/russia-mueller-
election.html](https://www.nytimes.com/2018/02/16/us/politics/russia-mueller-election.html) den 19 februari 2018.
- Shultz, Richard H. & Godson, Roy, 1984. *Dezinformatsia. Active Measures in
Soviet Strategy*. McLean, Virginia: Pergamon-Brassey's International Defence
Publishers.
- Sköld, Josefin & Carlsson, Mattias, 2017. *Extremsajternas pengar kopplas till
ryska och ukrainska affärsmän*. Dagens Nyheter [Elektronisk resurs]. Hämtad
från [https://www.dn.se/ekonomi/extremsajternas-pengar-kopplas-till-ryska-
och-ukrainska-affarsman/](https://www.dn.se/ekonomi/extremsajternas-pengar-kopplas-till-ryska-och-ukrainska-affarsman/) den 21 februari 2018.
- Stoppaaurora17, 2017. [Elektronisk resurs] Hämtad från
www.stoppaaurora17.se den 18 december 2017. (sidan är nedlagd)
- Stähle, Mathias, 2017. *Så styrs svenska trollfabriken som sprider hat på nätet mot
betalning*. Eskilstuna-Kuriren [Elektronisk resurs]. Hämtad från
<http://web.retriever-info.com.ludwig.lub.lu.se/services/archive/search> den 21
februari 2018.
- SvD 2017 = Svenska Dagbladet, 2017. *UI-chef: Studien om rysk påverkan inte
från UI*. [Elektronisk artikel] Hämtad från: [https://www.svd.se/ui-chef-tar-
avstand-fran-kritisera-studie](https://www.svd.se/ui-chef-tar-avstand-fran-kritisera-studie) den 22 december 2017.
- Svensson et al 1 = Svensson, Frida, Wiman Erik, Sundkvist Frida & Georgieva,
Maria, 2017. *Här tränar svenska nazister krig i Ryssland*. Svenska Dagbladet.
[Elektronisk artikel]. Hämtad från [https://www.svd.se/har-tranar-svenska-
nazister-krig-i-ryssland](https://www.svd.se/har-tranar-svenska-nazister-krig-i-ryssland) den 3 januari 2018.

- Svensson et al 2 = Svensson, Frida, Wiman Erik, Sundkvist Frida & Georgieva, Maria, 2017. *Rysk fascistledare: Starka band till svensk nationalism*. Svenska Dagbladet [Elektronisk artikel]. Hämtad från <https://www.svd.se/rysk-fascistledare-starkast-band-till-svenska-nationalister> den 21 februari 2018.
- Thomas, Timothy L., 2004. "Russia's Reflexive Control Theory and the Military", *Journal of Slavic Military Studies*, vol 17 nr 2 s. 237-256.
- Ulfving, Lars, 2006. Överraskning och vilseledning. Sovjetiska och ryska vilseledningsprinciper i krig och fred. Hallstavik: Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek.
- Ventre, Daniel, 2016. Information Warfare. Information Systems, Web and Pervasive Computing Series. (2 ed). London: ISTE Ltd.
- Whaley, Barton, 1982. "Toward a General Theory of Deception" i Gooch, John & Perlmutter, Amos (red), 1982. *Military Deception and Strategic Surprise*. London: Frank Cass & Co. Ltd.

8 Bilaga A

Nyhetsartiklar från Russia Today och Sputnik International

AURORA 17:

Russia Today:

RT 5 = Russia Today, 2017. *Sweden never wanted NATO membership, but 'now we have US-led military drills on our land'*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/op-edge/403442-sweden-nato-military-drills/> hämtad den 30 december 2017.

RT 4 = Russia Today, 2017. *Biggest war games kick off in Sweden to practice deterrent skills against Russia (VIDEOS)*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/403288-sweden-biggest-drills-russia/> hämtad den 30 december 2017.

RT 1 = Russia Today, 2017. *Sweden to hold 'biggest military exercise in decades' with NATO amid 'fears over Russia'*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/397358-sweden-drills-nato-russia/> hämtad den 30 december 2017.

RT 2 = Russia Today, 2017. *Sweden, NATO allies launch biggest military exercise in 23yrs amid 'Russian threat'*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/402919-sweden-military-exercise-russia/> hämtad den 30 december 2017.

RT 3 = Russia Today, 2017. *Zapad 2017~ Russia-Belarus drills enter 2nd stage as Sweden hosts parallel war games (VIDEOS)*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/403626-zapad-russia-belarus-drills/> hämtad den 30 december 2017.

Sputnik International:

Sputnik 4 = Sputnik news, 2017. *Protests Burst Out As Sweden Embarks on Largest Drills Since Cold War's End*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/military/201709131057358367-sweden-exercise-protests/> hämtad den 30 december 2017.

Sputnik 3 = Sputnik news, 2017. *Sweden Losing Traces of Non-Alignment to NATO in Major Exercise With US Troops*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/military/201709041057073567-sweden-exercise-criticism/> hämtad den 30 december 2017.

Sputnik 2 = Sputnik news, 2017. *Sweden Upping Its Ability to Chase Submarines Amid Two Major Baltic Exercises*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/military/201709111057285222-sweden-submarines-baltic-exercise/> hämtad den 30 december 2017.

Sputnik 1 = Sputnik news, 2017. *US Military Chief Hails Sweden's Baltic Island as 'Strategically Important'*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/military/201707251055856505-sweden-gotland-usa/> hämtad den 30 december 2017.

Svensk inrikespolitik:

Russia Today:

RT 6 = Russia Today, 2017. *'Youth gangs openly sell drugs, carry guns in Swedish no-go zones' – local shopkeeper to RT*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/401512-sweden-vulnerable-no-go-zones/> hämtad den 30 december 2017.

RT 7 = Russia Today, 2017. *Car owners, police, fighter pilots, military~ Sweden accidentally leaks huge trove of citizen data*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/397400-sweden-citizen-data-leak-disaster/> hämtad den 30 december 2017.

RT 8 = Russia Today, 2017. *Man threatening people with sword arrested in Sweden (PHOTOS)*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/401887-sweden-man-sword-police/> hämtad den 30 december 2017.

RT 9 = Russia Today, 2017. *Policeman stops traffic to dance with a total stranger in Stockholm (PHOTO)*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/viral/399328-stockholm-police-dancing-car/> hämtad den 30 december 2017.

RT 10 = Russia Today, 2017. *Shooter at large after injuring 3 in Malmo, Sweden*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/399448-sweden-shooting-malmo-injured/> hämtad den 30 december 2017.

RT 11 = Russia Today, 2017. *Swedish Left Party politician 'raped for his beliefs' at knifepoint*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/403518-swedish-left-politician-raped-beliefs/> hämtad den 30 december 2017.

Sputnik International:

Sputnik 5 = Sputnik news, 2017. *Wild Wild North~ Trigger-Happy Sweden Soon to Rival Mexico in Shootings*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201709061057142622-sweden-shooting-epidemic/>

Sputnik 6 = Sputnik news, 2017. *Swedish Gov't Grilled for Ham-Fisted Handling of 'Biggest IT Leak in Decades'*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201707261055883968-sweden-it-leak/> hämtad den 30 december 2017.

Sputnik 7 = Sputnik news, 2017. *Sweden Visualizes Virtual Walls to Stop Vehicular Terrorist Attacks*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/science/201709151057422588-sweden-geofencing-terrorism/> hämtad den 30 december 2017.

Sputnik 8 = Sputnik news, 2017. *Sweden PM Announces Removal of 2 Ministers After No-Confidence Motion*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201707271055918863-sweden-ministers-removal/> hämtad den 30 december 2017.

- Sputnik 9 = Sputnik news, 2017. *Sweden Democrats Call for No-Confidence Vote Against Lofven Over IT-Scandal*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201709141057372366-sweden-democrats-lofven-scandal/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 10 = Sputnik news, 2017. *Snowballing IT Leak Provokes No Confidence Vote in Sweden, Now Against PM*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201709141057379929-sweden-scandal-confidence/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 11 = Sputnik news, 2017. *No Man's Land~ Sweden Unveils Girls-Only Festival to Avoid Rape*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201708031056141929-sweden-women-festival/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 12 = Sputnik news, 2017. *IT-Gate' Aftermath~ Sweden Shakes Up Gov't Amid Impending No Confidence Vote*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201707271055928161-sweden-government-shakeup/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 13 = Sputnik news, 2017. *Hospital Staff Fear for Their Lives Amid Sweden's 'Bloody Summer'*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201709131057346278-sweden-gang-shootings/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 14 = Sputnik news, 2017. *Finland Becomes Banking Giant, as Sweden Loses Major Taxpayer*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/business/201709071057178927-nordea-sweden-finland-relocation/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 15 = Sputnik news, 2017. *At Least 3 People Injured in Shooting Incident in Swedish Malmo*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201707031055170996-malmo-shooting-injured/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 16 = Sputnik news, 2017. *A 90's Party Favorite~ Sweden's Biggest Hawk Tipped for Comeback to Politics*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201708311056947668-sweden-bildt-comeback/> hämtad den 30 december 2017.

Svensk utrikespolitik:

Russia Today:

- RT 12 = Russia Today, 2017. *Sweden charges Russian who works for Bombardier with aggravated bribery*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/business/400139-russian-bombardier-worker-aggravated-bribery/> hämtad den 30 december 2017.
- RT 13 = Russia Today, 2017. *Sweden eyes major overhaul of air defense systems citing potential Russian threat*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/394029-sweden-air-defence-modernization-russia/> hämtad den 30 december 2017.
- RT 14 = Russia Today, 2017. *Sweden says will no longer donate to groups that accept Trump's anti-abortion rules*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/396053-sweden-freezes-anti-abortion-trump/> hämtad den 30 december 2017.

Sputnik International

- Sputnik 17 = Sputnik news, 2017. *Arms Dilemma~ Sweden Wants to Sell Weapons to Dictatorships 'in an Ethical Way'*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/military/201706271055001155-sweden-arms-export/>
- Sputnik 18 = Sputnik news, 2017. *Give Nukes a Chance~ Sweden Told to Pick Between NATO and UN Nuclear Weapons Ban*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201709011056982799-sweden-nuclear-arms-ban/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 19 = Sputnik news, 2017. *I'll Show You! Sweden Allows US to Browse Through Its Fingerprint Database*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201706231054916978-sweden-usa-fingerprints/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 20 = Sputnik news, 2017. *Sweden Attempts to Regain Economic Influence in China Amid Diplomatic Clash*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201706281055034208-sweden-china-ties/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 21 = Sputnik news, 2017. *Sweden Drops the Ball as Polish 'Warships' Embark Without Permission*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201706261054971289-sweden-poland-invasion/> hämtad den 30 december 2017.

Svensk flyktingpolitik:

Russia Today:

- RT 15 = Russia Today, 2017. *3,000 violent extremists in Sweden, majority have Islamist motives – security police*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/395167-sweden-islamist-militants-police/> hämtad den 30 december 2017.
- RT 16 = Russia Today, 2017. *Sweden to deport 106yo Afghani woman, world's 'oldest refugee' – reports*. Russia Today [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://www.rt.com/news/400329-sweden-deport-worlds-oldest-refugee/> hämtad den 30 december 2017.

Sputnik International

- Sputnik 22 = Sputnik news, 2017. *Breaking Barriers~ Sweden's First Muslim Party Hopes to Make Way Into Parliament*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201709141057387197-sweden-muslim-party-jasin/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 23 = Sputnik news, 2017. *Cat-and-Dog Life~ Norwegian Anti-Immigrant Party Seduces Voters With Sweden Row*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201709041057064030-sweden-norway-immigration-row/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 24 = Sputnik news, 2017. *Church of Sweden Caught Sheltering Illegal Migrants Amid Projected Influx*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201708281056850350-swedish-church-illegal-migrants/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 25 = Sputnik news, 2017. *Honk Honk! Sweden Turns to Clowns to Promote Integration*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:

- <https://sputniknews.com/europe/201707171055608928-sweden-clowns-integration/>
hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 26 = Sputnik news, 2017. *Not OK in My Book! EU Migrants, Roma Blacklisted in Swedish Library*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201706221054870961-swedish-library-migrants/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 27 = Sputnik news, 2017. *Promoting Inclusion, Hygiene Sweden Buys Burkinis for Schoolgirls*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201708291056879195-sweden-burkini-school/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 28 = Sputnik news, 2017. *Sink or Swim! Sweden Launches New Initiative to Prevent Migrants From Drowning*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201708011056073677-sweden-swimming-refugees/>
hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 29 = Sputnik news, 2017. *Sweden Authorities Plan to Increase Control on Southern Border*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201709041057056993-sweden-increase-control-border/>
hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 30 = Sputnik news, 2017. *Sweden Besieged by Cuban Trafficking Victims, Displeased Iraqis From Finland*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201709071057173267-sweden-influx-refugee/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 31 = Sputnik news, 2017. *Sweden Enlightens New Arrivals on Dos and Don'ts of Sexual Life*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
https://sputniknews.com/art_living/201709141057381220-sweden-immigrants-sex-brochure/ hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 32 = Sputnik news, 2017. *Sweden Forks Out to Occupy Unskilled Migrants With No Desire to Study*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201707251055853406-sweden-migrant-crisis-unemployment/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 33 = Sputnik news, 2017. *Sweden Prepares to Deport World's Oldest, Centenarian Refugee*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201708311056950624-sweden-oldest-refugee/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 34 = Sputnik news, 2017. *Sweden Ranks First on List of Best Countries for Immigrants*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201707101055415059-sweden-best-immigrants/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 35 = Sputnik news, 2017. *Sweden Snubs Norwegian Migration Minister Over Immigration Remarks*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201708311056943449-sweden-snubs-norway-immigration-minister/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 36 = Sputnik news, 2017. *Sweden Startled by Hundreds of Gangs Lurking in 'No-Go Zones' It Denies*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201706221054872443-sweden-ghetto-crime/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 37 = Sputnik news, 2017. *Sweden Struggles to Find Homes for 'Refugee Children' With Children*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från:
<https://sputniknews.com/europe/201706301055115567-sweden-refugee-children/> hämtad den 30 december 2017.

- Sputnik 38 = Sputnik news, 2017. *Sweden to Build Whole New Cities to Lodge Migrants, Solve Housing Crisis*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: https://sputniknews.com/art_living/201709041057067012-sweden-new-cities-housing-crisis/ hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 39 = Sputnik news, 2017. *Sweden Turns the Blind Eye to Creeping Islamism, Refugees Flying Daesh Flags*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201708011056078685-sweden-daesh-islamism/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 40 = Sputnik news, 2017. *Sweden's Cherished Refugee Project in Morocco Stalls as Germany Backtracks*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201709051057100475-sweden-morocco-refugee-project/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 41 = Sputnik news, 2017. *Sweden's Daesh Defectors Enjoy Protected Identity, Yet Struggle With Jobs*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201706261054975353-sweden-daesh-returnees/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 42 = Sputnik news, 2017. *Swedish Migration Board Staff Bedeviled By Death Threats From Angry Applicants*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: <https://sputniknews.com/europe/201709121057308246-sweden-migration-board-death-threats/> hämtad den 30 december 2017.
- Sputnik 43 = Sputnik news, 2017. *Swedish Party Wants to Ban Muslim Veils, Crosses for Public Servants*. Sputnik news [Eletronisk artikel] hämtad från: https://sputniknews.com/art_living/201707171055601796-sweden-religious-symbols/ hämtad den 30 december 2017.

